

ROQ RUQ'IL CHAQ'RAB' RAJLIL 52-2010

XMOLAMIL AJ K'UUB'ANEL CHAQ'RAB' RE WATEMAAL

NAWNO:

Sa' li xchaq'b'enkil rik'in li xna' li chaq'rab' re li tenamit Watemaal, li awa'b'ejilal naxk'uub' rib' re naq tixk'ol li poyanam ut jo' aj wi' li junkab'al, nakanaak sa' xb'een sumenkil naq chi junil li poyanam re li tenamital wanq, li yu'amej, li ach'ab'ank , li juntaq'eetal, li sahil wank, tuqtukilal ut li wakliik chi xjunil li poyanam, b'aan naq li aajel ru xch'olob'ankil li tusulal li xchaq'rab'il li ttruhanq chi xchaq'b'enkil, rilb'al ut tz'ilb'al rix jo wi' li xb'aanunkil li k'iila k'anjal re li ab'laj k'ak'alenk ut chank ru nak'anjelak.

NAWNO:

Naq aajel ru xkawresinkil naq juntaq'eetaq li k'anjal
re li k'ak'alenk moko re ta awa'b'ej tentook wankeb' sa' usilal rik'in li
naxk'ojob' li chaq'rab' ut li xk'ok' xchaq'rab'il, jo aj wi' li sumk'uub' chi rix li
tuqtukilal
ut li yook chi k'ulmank sa' hoonal a'in chi rix li sahil wank .

NAWNO:

Re naq ttruhanq xtawb'al li rajom li chaq'rab' , eb' li k'iila k'anjelob'aal
tentook naq k'anjemlamanaq ut oksinb'ilaq re xtusub'ankil, tusulal li tz'ilb'al
rix li k'iila kanjel re k'ak'alenk moko re ta awa'b'ej, jo' aj wi' li xtenq'ankil ut
xkawresinkil chi chaab'il eb' li poyanam jo' aj wi' li ch'uut na'okenk chi

k'anjelak jo' a'aneb', rik'in sahil wank, chaab'il k'anjel, nak'anjelak sa' usilal ut sa' ch'uut re xk'ak'alenkil li tenamit ut poyanam.

NAWNO:

Sa' junaq xtuqub'ankil li xk'ok chaq'rab'il reheb' k'ak'alenk moko re ta awa'b'ej, li roksinkil, tusulal li rilb'al, chank ru nake'k'anjelak chi xjunil li nake'okenk sa' li k'anjel. xk'anjel li awa'b'ej xaaq'b'ankil eb' ch'uut wankeb' xpuub' chi maak'a' xhuhil ut no wi' eb' poyanam wanqeb' jo' naxye li chaq'rab', re xtenq'ankil li xk'ulub'eb' li poyanam ut li k'ulub'ej sa' junesal ut jo wi' xk'ihal nake'k'ak'alenk.

Jo'kan ut

Sa' xb'aanunkil li tineb'anb'il sa' xb'een xb'aan li junlaju xb'eleek'alil Raqal, xsa' raqal (a) re li xna' li chaq'rab' re li tenamit Watemaal.

Naxxaqqab'

Li k'a'uxl a'in :

Chaq'rab' li naxye resilal

Li k'anjel re k'ak'alenk moko re ta awa'b'ej,

Xb'een xjolomil

Xkomon chik chaq'rab' nake'xxaqqab'amank

Xtusulal ut chank ru xk'anjelankil.

Xb'een tasal

Xkomon chik chaq'rab' nake'xxaqqab'amank

Xb'een raqal (1). Rajom

Li chaq'rab' a'in naxtaqe rix b'ar wi naxye resilal

Li k'anjal li nake'xb'aaub' eb' li junjjunj chi poyanam malaq re li xchaq'rab'il sa' li raqalil li sahil wank, kolok ix , xb'eeresinkil li tumin, k'ak'alenk, k'iila k'anjal ut xkok esilal sa' sahil wank ut tz'ilok sa' li jalan chik , jo' wi' eb' li ch'uut nake' ilok re li xtusulal.

Xkab' raqal (2). Xyo'lajik.

Li chaq'rab' a'in reheb' chi xjunil li poyanam. Li tusulal li k'iila k'anjal reheb' laj k'ak'alenel moko re awa'b'ejilal a'a'n jun xtaqlankil re li awa'b'ejilal.

Rox raqalil (3). Xch'uutalil li chaq'rab'.

Eb' li junqjunq chi poyanam ut eb' li poyanam wankeb' xk'ulub' re naq te'ruhanq chi xk'anjalak cho'q reheb' laj k'ak'alenel moko re awa'b'ejilal te'b'eeresimanq li xtusulal: xb'aan li xna' li chaq'rab' re li tenamit Watemaa ut eb' li sumk'uub' chi rix xk'ulub' li poyanam xaqqoqkeb' sa' tenamit anaqwank, li xchaq'rb'il ut li k'ok chaq'rab'.

Eb' li poyanam aj na'onel chaq'rab' jo'ka'an aj wi' wanqeb' rub'el xchaq'rab'il re sumk'ub'ankil re xtiklajik.

Sa' li xcha'alil ink'a' ilb'il sa' li xchaq'rab'il ut sa' li xtusulal, tk'anjalamanq sa' li xchaq'rab'il re li tenamit Watemaa.

Xka raqal (4) Wank rub'el xwankil ut li t'enq'ank.

Li xk'ak'alenkil li tenamit a'an k'anjal wank sa' xb'een li awa'b'ejilal ut reheb' chi xjunil molam xaqqab'anb'il re naq te'xb'aanu aj wi' a'aneb'; jo' xxaqqab'anb'il, eb' nake'k'anjalak chi li k'ak'alenk jo' naxxaqli li chaq'rab' a'in, ink'a' te'ruhanq chi xchapb'al junaq wankilal re li xchaalil a'in.

Eb' li poyanam sa' junesal rib' ut eb' li ab'laj molam li nake'k'anjelk chi rix tz'ilo, kolok ut xk'lb'aleb' li poyanan, tumin malaj k'anjeleb' reheb' tenamit malaj re ab'laj wankeb' rub'el jun taql xb'aan li nake'jolomink reheb' rochb'een laj k'ak'alenel tenamit, a'ineb' tentook te'tenq'ank ut te'oq esil re naq te'xxaqab' li xch'uutal eb' li yib' ru aj b'aanuhem.

Eb' li nake'k'anjelak chi rix xmolamil laj k'ak'alenel, tene'b'anb'il sa' xb'eeneb' naq te'tenqanq, naq ajb'ilaqeb' ru xb'aaneb' li nake'jolomink, naq' wank junaq li b'aanuhem ink'a' us jo' naxxaqab' li chaq'rab' chi ri xk'ulub' li tenamit, kixxaqab' sa' li ajl 7 re naq texk'e rib' sa' k'uub' li tenamitre naq wanq li junajil

Raqal oob' (5) xyaalalil

- a. K'anjel chi rix xmolamil laj k'ak'alenel: li k'anjeleb' k'uub'anb'il reheb' li poyanam sa' junesal malaj re chaq'rab' nake'okenk re xkolb'aleb' li poyanam, tumin, k'a'aq re ru ut ch'och' reheb' li b'ihom ut eb' li k'iila molam, re xchaq'b'enkil li tuqtukilal li wakliik reheb' li k'iila k'anjel chaqrab'ib'il chi saqenk ru malaj sa' eb' li ch'uut re tenamit
- b. K'anjel re k'ak'alenk sa junesal : li k'anjel li nab'aanumank sa' xk'ab'a' xk'eeb'al jun k'anjel re k'ak'alenk chi junajwa malaj yook chi jalaak xna'aj xb'aan junaq chik k'anjel, rik'in xtenq'ankileb' xkolb'aleb' li poyanam, tumin, k'a'aq re ru ut ch'och, re chi junaqwa malaj re risinkil .
- c. K'anjel chi tz'ilok ix : li k'anjel nab'eeresimank re xtawb'al ut okenk sa' resilal eb' li xwanjikeb' malaj b'aanuhem nawank chi muqm. Eb' laj tz'ilonel wankeb' sa xb'een xokb'aal li esilal sa' xch'ooleb' ut li esilal xokmank chaq ink'a' naruhank puktasinkil resil chi ru li tenamit, ka'aj wi naq li chaq'rab' naxxaqab'.
- d. Aj k'anjel sa' xmolamil li k'ak'alenk: eb' li poyanam sa' junesal malaj re li chaq'rab' li nake'okenk chi puktasinkil li k'anjel choq' re aj

k'ak'alenel, k'ak'alenk, xkolok, xk'amb'al li tumin, k'anjelob'aal ut patz'ok chi rix kolb'a'ib' ut tz'ilok sa' eb' molam moko re awab'ej.

Aj k'anjel: a'an li poyanam li na'okenk chi k'anjel sa' xmolamil li k'ak'alenk jo' jun xcha'al junaq li molam xaqxooook reheb' li k'iila k'anjel li yeb'il sa' li chaq'rab' a'in. Li xk'ab'a'il jo' k'ak'alenel, sa' li chaq'rab', ink'a' naxxaqab' ut ink'a' naxk'e xwankil junaq xjuntaq'eetankil reheb' laj k'ak'alenel malaj li xcha'aleb' reheb' li li xmolamil li k'ak'aleek malaj wankeb' xwankil chi ru awa'b'ej .

XKAB' TASAL

Xk'uub'ankil, xtusulal ut rilb'al

Raqal waqib' (6) li xmolamil

Kiyob'amank li xmolamil aj k'ak'alenel , xb'aan li xmolamil laj k'ak'alehom tenamit, re naq wanq xwankil li chaq'rab' a'in " xb'aan xmolamil" wank rub'el li xwankil ut rilb'al li xxaqab'anb'il sa' li chq'rab'a'in .

Li tusulal nake'jolomink ut chi xjunil chank ru nab'eesimank ilmanq xb'aan li chaq'rab' a'in jo' wi' xkok' chaq'rab'il.

Re naq wanq xwankilal li xk'anjel, tentook naq tk'uub'anq rik'ineb' li junjunq chi ch'uut ut eb' li molam re li awa'b'ejilal li wank sa' xb'een.

Raqal wuqub' (7) li xk'anjelankil .

Li xjolominkil wank li k'anjel tentook tixb'aanu ut a'aneb' .

- a) Rilb'al ut tz'ilb'al rixeb' li nake'k'anjelak sa' xmolamil laj k'ak'alenel, re naq li xkanjel wanq sa' li chaq'rab'il li k'ak'alenk re tenamit ut li awa'b'ej .
- b) Xtitz'b'aal y b'aanunkil li naxye eb lix kok' chaq'rab'il re naq chaab'ilaq li xb'eeresinkil reheb' li k'anjel chi rix k'ak'alenk;

- c) Rilb'aleb' aniheb' nake'okenk chi k'anjelak chi rix li k'ak'alenk wanqeb', chi junajwa, xraqalil li xchaab'ilal li k'anjel, xna'leb'ankil , xk'anjelil xb'eeresinkil re naq tixb'aanu li tene'b'anb'il sa' xb'een.
- d) Wank sa' k'uub' rik'ineb' laj k'anjel re k'ak'alenk ut rik'ineb' laj tz'ilonel y el li xmolamil li awa'b'ejilal.
- e) Xk'eeb'al xwankil ut xhoonal re xb'aanunkil ut xk'anjelankil reheb' laj k'anjel li nake'okenk sa' li k'ak'alenk, jo' yeeb'al li xraqb'al reheb' li na'leb' ilb'il li sa' li chaq'rab'a'in;

- f) Xxaqab'ank ut wanq chi ak'ob'resinb'il li xtusulal eb' laj k'anjel re li k'ak'alenk, rik'in chi xjunil esilal aajel ru ut chi yaal rik'in chi lix xb'eeresinkil ut chank nak'anjelamank, poyanam nake'kuutunk re, aj xb'eeresinel ut aj k'anjeleb', jo' aj wi' li xch'uut.

- g) Xramb'aleb' chi ru eb' li poyanam yaal xjunes malaj aj na'onel ink'a' ke'b'ileb' sa' ajl xb'aan li chaq'rab' a'in, naq te'okenq chi k'anjelak cho'q aj k'ak'alenel

- h) Xch'olob'ankil ut xsumenkil eb' lix xtusulal li k'anjel re xkawresinkileb' xtzolb'aleb' laj jolominel, poyanam nake'b'eeresink ut nake'xk'anjela reheb' li nake'okenk chi k'anjelak cho'q aj k'ak'alenel:

- i) Xmimb'aleb' eb' laj k'anjel re li k'ak'alenk, jo' aj wi' cho'q re li poyanam, li xtojb'al rix li nake'b'eeresink li tumin, jo naxk'ojob' sa' li chaq'rab' a'in

Ut chi xjunil nasiyaak chaq sa' li chaq'rab' a'in

Raqal waqxaqib' (8) xtene'b'ankil
Li najolomink tene'b'anb'i sa xb'een el li na'leb' a'in

- a) Sumenkil ut xchaq'b'enkil li xk'anjelankil chank ru nab'eeresimank eb' nake'okenk chi k'anjelak chi rix li k'ak'alenk naq te'xb'aanu chi xjunil li

- naxye li chaq'rab' a'in, jo aj wi' xraq'b'al malaj sachb'al chi junajwa li reetalil, sa' li raatinul ilb'il sa' li chaq'rab' ut li raqlil
- b) Tentook ru'laninkil re rilb'al, tz'ilb'al rix, rilb'al li k'anjal, xch'ukinkil re rilb'al ma yook b'aanumank li naxye li chaq'rab', ut lix kok' chaq'rab'il ut li xtaqlankil tentook xb'aanunb'ilaq , jo aj wi' xpatz'b'al li esilal li jwal aajel ru :
 - c) Rilb'al ut xtz'ilb'al rix naq b'aanumanq li xtusulal ut eb' raqlil li kawresink ut li chiq'lenkil rib' reheb' nake'okenk k'anjalak jo' laj k'ak'alenel ut eb' li xpoyanamil
-
- d) Xjib'al li b'aanuhem li te'xtaw xch'olob'ankil naq maak.
 - e) Xtene'b'ankil xtojb'al
chi tuminal sa' xb'eeresinkil re:
 - f) Xtawb'al ru li chaq'b'enkil ut li xsumenkil li k'a' ru naraj naxye li chaq'rab' a'in, tentook xb'aanunkil sa' xyaalal sa' li xhoonalil li naxxaqab' li chaq'rab', malaj chi jumpaat naq moko xaaqsook ta xhoonalil.
 - g) Chi xjunil li tene'b'anb'il sa' li chaq'rab' a'in.

Raqal b'eleeb' (9)

Xtusulal ch'uatal li k'anjal. Li tene'b'anb'il ut eb' xtaqlankil, li molamil wanq, li xtusulal chi jo'ka'in:

- a. Jolominel
- b. Xcab'il aj jolominel
- c. Aj tz'iib'anel
- d. Na'ajej re rilb'al li wanjik li poyanam.
- e. Na'ajejj re k'iila k'anjelob'aal:
- f. Na'ajej re kawresink ut chi rix li wanjikeb' li k'anjelob'aal.
- g. Na'ajej re ilok ut tz'ilok .
- h. Eb' li na'ajej li naxk'a'uxla li najolomink re naq aajel ru naq te'k'anjelaq, tentook naq xaaqsook sa' li xkok' chaq'rab'il.

Li xtusulal xaqab'anb'il sa' li raqal a'in, tixk'uub' rib' jo' na'ajmank, li k'anjelankil li tene'b'anb'il sa' xb'een li naxxaqab' li chaq'rab' a'in ut jo' li naxye li xaqab'anbil sa' li xchaq'rab'il li xmolamil.

Raqal lajeeb' (10). Xchaab'ilal, hu' na'aje'k, xramb'al malaj je'jookilal rik'in laj joliminel ut li xcab'il najolomink.

Laj jolominel txaqqab'aaq xb'aan li najolomink re laj k'ak'alenel tenamit, tentook naq wanq chi xjunil hu na'aje'k ut a'aneb' a'in:

- a. Aj Watemaal.
- b. Tentook wanq lajeeb xka'k'aal hab' re'.
- c. Wanq xtzolb'al ut wank xnawom chi rix k'ak'alenk.
- d. Wanq xnawom chi rix k'anjel re aj k'ak'alenel:
- e. Wanq sa' chi xjunil li xk'ulub' chi ri li xwanjik ut chi ru li chaq'rab' ink'a'aq isimb'ilaq chi li chaq' re xb'aanunkil li xk'anjel chi ru li tenamit.
- f. Maak'a' xch'a'jkilal chi ru li chaq'rab' ut chi ru laj k'ak'alenel.
- g. Maak'a' junaq rilom rik'in roq' ruq'm, xmolamil , k'anjel malaj na'okenk chi k'anjelak, mawaaq aj eechalk re, aj tenq' eechalk xninaqal k'ayib'aal xjunes rib' malaq aj na'onel chaq'rab' nake'okenk chi xk'anjelak chi xmolamil aj k'ak'alenel.
- h. Maak'a'q junaq reecha'lal, xkomoneb' malaj xyuwa' rixaqil, poyanam nake'ok k'anjel, nake'wank malaj wankeb' xtumin rik'ineb' molam malj aj eechalk re xninqal ru ch'uut wankeb' junes rib' malaj wankeb' chi ru li chaq'rab' nake'okenk chi k'anjelak chi xmolamil aj k'ak'alenel malaj junaq xk'anjel nake'xb'aanu rik'ineb'.

- i. i. Aniheb' ak' xe'xokok tumin , xe'ril malaj xe'xb'eeresi xtuminal li awa'b'ejilal, maak'a'aq junaq xhuhul naq wankeb' chi tuqtu ru rik'in li molam b'ar wi' xe'k'anjelak chaq ut re li xmolamil li na'ilok re li tumin.

- j. Ink'a' risihom malaj sachom rib' jo' aj Watemaal.
- k. Ink'a'aq raqb'il aatin sa' xb'een xb'aaneb' li maak jo' bihomoq, yib' aj pim, sachb'esink, kamsink, elq'ak tojl, mumuqil, reechaninkil rik'in b'alaq, elq'ak, xmaq'b'al, b'alaq'ink yehok memil xb'aq'inkil laj titzol tojl, xmuxb'al li yeb'il sa' muqmu, maakok' chi xbihomal li tenamit, jo'majo'il sa' li b'e, maako'k sa' xb'eeresinkil li tenamit, elq'ak tumin, sachok malaj reelq'ankil tumin, maako'k chi sumk'uub' sa' muqmu, ut naq te'tene'b'aaq maak sa' xb'eeneb' naruhank nake'xtoj, wi' ink'a' xe'toj rix nanume'k oob' hab';
- l. Ink'a' xyeeb'al naq xoso'k , wi maji' naxk'ul xtenq'ankil.

Li xcab'il aj jolominel tentook naq tixnujtasi li hu napatzmank ut wi' naxxaqab'aak xb'aan laj jolominel, rebeb' jalanchik k'anjal re li xtsulal xch'uutal aj k'anjal, ink'a' k'eb'il sa' aqj xb'aan sa' eb' li raqal xe'nume'k chaq, na'uxmank jo' naxxaqab' rik'in li xkok' chaq'rab'il xaqxook.

Raqal junlaju (11).

K'anjal tene'b'anb'il sa' xb'een laj jolominel .

Laj jolominel wanq sa' xb'een xb'aanunkil eb' li na'leb' a'in.

- a. Xk'utb'al, re xchaqb'enkil. Li chaq'rab'il li tenamit chi rix li xmolamil li k'ak'alenk re li xmolamil laj k'ak'alenel tenamit, tentook naq ak'ob'resinb'ilajq jo' chank ru li xwanjik;
- b. Xk'ulb'al ut xb'eeresinkil, b'ar wi' wank, li esilal nake'wotz laj k'anjeleb' chi rix xmolamil li k'ak'alenk, jo' xxaqab'anb'il xb'aan li xchaq'rab'il .
- c. Rilb'al naq eb' li li k'anjal re li xmolamil laj k'ak'alenel te'okenq jo' xxaqab'anb'il xb'aan li xna' li chaq'rab' re li tenamit Watemaal, jo' li sumk'uub' re ab'laj tenamit, li chaq'rab' a'in , ut jalanchik chaq'rab' ut li sumchi'il li juntaq'eet rik'in li xmolamil aj k'ak'alenel.

- d. Xb'eresinkil, xk'uub'ankil ut xb'aanunkil li xk'anjelankil li rilb'al, tz'ilb'al , xtusulal li xk'ak'alenkil reheb' chi xjunil li k'anjel re xmolamil aj k'ak'alenel li nak'anjelamank sa' li xtenamital .
- e. Xb'eeresinkil eb' li K'anjelob'aal re ramb'al naq eb' poyanam xjunes rib' malaj aj na'onel chaq'rab' ink'a' xxaqab'anb'ileb' , te'okenq chi k'anjelak sa' xmolamil laj k'ak'alenel, xraqb'al chi jumpaat li xk'anjeleb' ink'a' xxaqab'anb'il ut xk'eeb'al resilal chi ru li chaq'rab'.
- f. Tentook xb'aanunkil li tene'b'anb'il reheb' laj k'anjel sa' xmolamil laj k'ak'alenel, li xaaqxook li naxxaqab' li xk'anjeleb', xaqab'ankil eb' li k'a'uxl tzolb'ileb' wi' li xchq'rab'il li te'b'aanunq re li tene'b'anb'il reheb' ut li xtusulal xcholob'ankil li xraqalil re naq tb'aanumanq.
- g. Xyo'b'ankil k'iila k'anjel re xwotzb'al li esilal sa' xyanqeb' laj k'anjel re li xmolamil li k'ak'alenk ut jo aj wi' laj tz'ilonel , jo' aj wi rik'ineb' jalan chik molam ut ch'uut re awa'b'ej li nake'raj li esilal.
- h. Rilb'al li kawresinkil ut li xtzollb'aleb' laj k'anjeleb' li nak'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil laj k'ak'alenel, tentook xb'aanumanq jo tene'b'anb'il rik'in chi xjunil li hu naxptz' li chaq'rab' ut jo' aj wi' li sumchi'il jo' naxxaqab'.
- i. Xjultikankil li xwanjik li xtzolb'al reheb' li poyanam li naxyechi'i rib' chi okenk sa' xmolamil aj k'ak'alenel.
- j. Rab'inkileb' li jitom li nake'xye eb' laj k'anjel sa' xmolamil li k'ak'alenk, sa' xraqik, naruhank xnumsinkil chi ru li chq'rab'.
- k. Xtaqlankil eb' li xhuhil li napatz'e'k re xmolamil, jo' xaaqab'anb'il sa'li chaq'rab' a'in ut sa' li sumchi'il ; ut.
- l. Rilb'al naq tb'eeresimanq chi tuqtu ru li li chaq'rab' a'in ut eb' lix sumchi'il.
- m.

Raqal kab'laaju (12) K'anjel tixb'aanu lix xcab'il aj jolominel.

Li xcab'il aj jolominel tentook tixb'anu eb' li k'anjel a'in .

- a. Tnume'q sa' xna'aj laj jolominel naq manihaq.
- b. Xb'aanunkil li k'anjel li naxb'aanu laj jolominel.
- c. Okenk sa' xjolomin ut xb'eeresinkil eb li ' roq' ruq'm chik xmolamil.
- d. Jo' xaaqab'anb'il xb'aan laj jolominel, xk'uub'ankil, xb'eeresinkil ut xb'aanunkil junaq taaqlaak re rilb'aleb' xk'anjel li nake'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil li k'ak'alenk, jo' k'uub'anb'il aj wi' rik'ine' laj k'ak'alenel re li awa'b'ej.
- e. Jo' xaaqab'anbil xb'aan laj jolominel, xb'aanunkil li tene'b'anb'il sa' xb'een re xaaqab'ankil ut re risinkil eb laj k'anjel nake'okenk sa' li xmolamil laj k'ak'alenel li nk'a' tex'b'aanu li naxye li chaq'rab'a'in, xyeeb'al resilal re laj jolominel li xb'aanumank.

- f. Jo' tene'b'anbil xb'aan laj jolominel, rilb'al, xk'eeb'al retal ut tz'ilb'al rix xb'eeresinkil ut li k'anjal reheb' li junjunq chi roq ruq'm li nake'kutunk re li xmolamil.
- g. Wankooq li reetalil sa' eb' li tasal hu, lix xb'irb'al, hu xokxook, xhuhileb', xtusulal li k'anjal, k'iila tojl y chi xjunil li k'a'aq re ru wank chi ilb'il reheb' li roq' ruq'm re li xmolamil, ut yeeb'al resilal re li najolomink reheb' li resilal: ut .

Ut wank chi xkomon li tixk'e laj jolominel, ut li chaq'rab' sumchi'il

Raqal oxlaju (13) Reek'asinkil

Laj Jolominel, ut li xcab'il laj jolominel ut chi xjunileb' laj k'anjal chaab'il xwajikeb' rik'in li molam, nake'ruhank chi eek'asiik malaj te'isiiq sa' li xk'anjeleb', yalaq k'a'ru Naru nake'xik, jo' aj wi' rik'in li wankilal xk'eeb re naq x-ok sa' li k'anjal.

Chi maak'a' junaq li rahilal jo naxk'ojob' li chaq'rab', jo' aj wi' na'leb' naxke' iiq sa' xb'eeneb' nake'b'eeresink ut, li xanimal li rahilal , k'a' ru xb'aanunk re naq xereek'asi, a'aneb' a'in.

- a. Li muxb'al ut ink'a' naxb'aanu li xk'anjal li tene'b'anb'il sa' xb'een ut li taqlankil li naxxaqab' li chaq'rab' malaj sumchi'il re li chaq'rab' a'in li nake'xk'e re;
- b. Numtaak sa' xb'een li wankilal sa' xb'aanunkil iiq malaj k'anjal, junelik li natuqub'amank, xcholob'ankil, xb'aanuhem malaj rahilal nab'anunk re, ink'a' xk'eeb'al iiq sa' xb'een laj k'ak'alenel malaj raqol aatin.
- c. Xk'eeb'al xhuhil malaj reetalil li wank esilal ink'a' ch'olch'ook malaj ink'a' usaq, jo xraqb'al malaj junaq xch'a'jkilal Sali xtz'iib'ankil, moko xch'a'ajkilal ta tene'b'anb'il sa' xb'een laj k'ak'alenel malaj raqol aatin .
- d. Xk'eb'al xk'anjal li ixaqilb'ej malaj alalb'ej jo'jolominel malaj wanq rub'el xwankil, malaj xk'eb'aleb' xk'anjal li poyanam chi ink'a' te'xnumsi junaq li yalb'a'ix, naq li k'anjal nake'xptz' xchaab'ilal, xchank ruhil, xtzolb'al xnawom malaj xb'aanuhem ak junxil , ut reheb' li poyanam nake'tawlimank naq sachb'ileb' jo' naxxaqab' li chaq'rab' .
- e. Xmajelal sa' li rilb'al, roksinkil eb' li k'a'aq re ru wank re li molam .
- f. Ink'a' xk'utb'esinkil li xhuhil li k'a'aq re ru wank aawe chi ru eb' li hoonal xaqookeb' ut rik'ineb' xyaalalil jo' naxxaqab' li chaq'rab'.
- g. Li k'anjal malaj li iiiq k'eb'il aawe re xsik'b'al eb' li xchaab'ilob'resinkil li k'anjal, poyanam sik'bil ru malaj rusilal li poyanam, cho'q reheb' lix

junkab'al malaj jalan chi aj e, wulak toj sa' junaq raqalil malaj ink'a' xtojb'al.

- h. Roksinkil li wankilal k'eeb'il re sa' xb'aanunkil li k'anjal malaj li iiq tene'b'anb'il sa' xb'een sa' li xmolamil, re xchapb'al, okenk ut tz'aqonk sa' chaq'b'enkil junaq k'anjal, rechaninkil malaj jalanchi poyanam
- i. Xpatz'b'al ut xchaq'b'enkil, chi tiik malaj na'okenk chi ru chaq'rab', naisink xtz'aq, xtoj xtuminal xk'anjal malaj jalanchik, choq' re malaj reheb' ab'laj poyanam
- j. Roksinkil k'a'aq re ru re li molam, jo' b'eeleb'aal ch'iich', k'iila k'a'aq re ru, hu, tumin reheb' li k'anjal ut wank chik xkomon, yook chi oksimank chi rix li k'anjal, cho'q re li poyanam malaj re ab'laj poyanam
- k. Roksinkil li reetalil li xk'anjal, li xjalanil, li xwankilal, malaj li xwankil li molam, re xwech'b'al li poyanam malaj eb' li ab'laj poyanam Roksinkilli hoonal re li k'anjelak re xb'aanunkil tenq'ankileb', patz'ok, xtzolb'al ut jalanchik xpayil k'anjal re xb'aanunkil usilal reheb' jalanchik, li te'rechaani rusilal cho'q re
- l. Wankooq' li xk'anjeleb' eb' laj k'anjal wankeb' rub'el xwankil, cho'q reheb' li poyanam malaj cho'q jalanchik
- m. Xb'aanunil k'anjal malaj kok' k'anjal, tojb'ilaq malaj ink'a', sa' eb' li hoonal moko re ta naq tk'anjelaq, naq wanqeb' sa' ch'a'ajkilal sa' xb'aanunkil li xk'anjeleb' ut li tene'b'anb'il sa' xb'eeneb', malaj naruhank naxke' rib' sa' xiwxwil naq raqok aatin sa' chaq'b'enkil sa' xk'ab'a'il li k'anjal.
- n. Xpatz'b'al reheb' jalan chik awa'b'ej malaj molam, junaq tenq' chaab'il cho'q re junaq aj wi' malaj re jalanchik.
- o. xtaqlankil ut reekasinkil laj k'anjal sa' xk'ab'a' junaq li ch'uut naxyal ru awa'b'ejink malaj li xtijb'al.
- p. Xtz'eqtanankil, sa' xk'uub'ankil li chaq'rab'il sa' xb'aanunkil li k'anjal , rehb' li poyanam malaj reheb' ch'uutal poyanam, sa' xk'eeb'al rib' sa' tz'iib', jo' naq jalanaq chik tixmux li xk'ulub' re li juntaq'eetilal ;
- q. Roksinkileb' li poyanam, ut tumin re li xmolamil re puktasink esil re awab'ajink re sa' junesal malaj re li ch'uut wank wi'.
- r. Xb'aanunkil malaj xk'eeb'al, re xtenq'ankil re jalanchik, isink hu malaj titz'ok sa' li xb'eeresinkil, tentook naq junajaq rik'in li k'anjal malaj wank xnawom chi rix li iiq wank sa' xb'een, ink'a'aq yook xb'aanunkil li tene'b'anb'il sa' xb'een chi tuqtu li xk'anjal ;
- s. Xjolominkil, xb'eeresinkil, xtenq'ankil, xk'utb'esinkil malaj xk'anjelankil tojb'ilaq malaj ink'a' , reheb' poyanam yaal xjunes rib' malaj aj na'onel chaq'rab' li te'titz'oq, sumk'uub' b'ar wi' nawank eechanink malaj wankilal k'eb'il sa' xb'eeresinkil awa'b'ejink, naq yaal te'xk'a'uxla aniheb' nakeokenk malaj li nake'b'oqok

- t. Xpatz'b'al li k'anjal malaj k'a'aq re ru re li molam, li te'b'aanunq re naq te'xb'a'k rib' li xxaqab'ankil naq nawank xchapb'al naq li na'leb' ut :
- u. xjultikankil li junajil li wank xyaalalil ut li reechaninkil ut tene'b'anb'il rik'ineb' li poyanam xjunes rib' malaj aj na'onel chaq'rab' li tentook tz'aqal ilb'ilaq ut tz'ilb'ilaq xb'aan li xmolamil

Raqal kaalaju (14) K'a'aq re ru .

Eb' li k'a'aq re ru wanq re li molam, jo xxaqab'anb'il xb'aan:

- a. xtuminal k'eb'il rik'in li sachomq li awa'b'ej, chi sa' li sachomq re li xmolamil aj k'ak'alenel tenami_
- b. xtuminal naxxaqab' jalanchi chaq'rab'
- c. tumin nachaalk sa' xtojb'aleb' li xhuhil xchaq'b'enkil xk'anjalankil, rilb'al malaj jalanjalanaq chik nake'kanjelak malaj li nake'okenk chi k'anjalak sa' xmolamil li k'ak'alenk, tentook naq sumchi'ilaq ut .
- d. sa' xtojab'al rix , k'iila k'anjal ut poyanam wankeb' xtzolb'al naq wankeb' rik'in . jo chank ru chaq sa' xsiyajik chi ru li tenamit jo' moko re ta awa'b'ej .

XKAB' XJOLOMIL

AJ K'ANJEL NAKE'OKENK SA' XMOLAMIL LI K'AK'ALENK

XB'EEN CH'OL

XSUMENKIL

RAQALIL JUN

Xraqalil olaju (15) xsumenkil .

Eb' li poyanam xjunes rib', li nake'raj okenk sa' k'anjal sa' li xmolamil li k'ak'alenk xk'ab'a'inkil , naruhank chi k'anjalak jo' aj taqinel ut re aj tz'ilonel, ut li tentook te'xb'aanu, ut eb' chi xjunil li hu nake'xpatz' re naq tat-okenk chi k'anjalak, a'aneb' a'in :

- a. wanq chihab'

- b. aj watemaalaq
- c. wi' ak xwank chaq rik'ineb' laj kookox aq', malaj ak xwank cho'q ja k'anjal chi ru li awa'b'ej malaj chi rix xmolamil aj k'ak'alenel, tentook naq ak xnume'k haahib' hab' xwanjik sa' li k'anjal toj sa' li kutank a'in ut
a'an naxik sa' li hu .
- d. naq na'uxmank li k'anjal nake'xye naq truhang roksinkil li li puub', tentook naq te'xb'aanu li naxch'olob' l chaq'rab' rik'in li chaq'rab'il li roksinkil li puub ut li xnaq'.

Raqal waqlaju (16).

Esilal na'ajmak sa' xhuhil li patz'on

Eb' li poyanam xjunes rib' nake'raj xtawb'al junaq sumenkil re naq te'okenq chi k'anjalak sa' li xmolamil aj k'ak'alenel jo' xk'ab'inkil , tentook naq tixq'axtesi sa' li xmolamil li xhuhil li xpatz'om, jo' aj wi' tentook naq ut tixnunajtasi chi xjunil li patz'om naxxaqab' sa' li chaq'rab' a'in ut li sumchi'il jo' naxch'olob'.

Xhuhil li patz'om chi tz'ib'anb'il ut tentook naq ochb'eeninb'ilaq rik'ineb' li hu a'in.

- a. Xjalam u laawetalil (DPI)
- b. K'ab'a'ej chi tz'aqal ru, xtenamital, jarub' hab', ma sumsuuk, b'ar natawlimank li rochoch:
- c. Xhuhil naq maak'a' xmaak chi ru li chaq'rab' ut aj k'ak'alenel tenamit.
- d. Na'aj b'ar wi' naruhank naxk'ul esil ut re li rochoch
- e. Xch'olob'ankil k'a' ru chi k'anjalil naraj xb'aanunkil.
- f. K'eeb'ilaq junaq xhuhil re xb'aan junaq na'ajej re kawresink xaaqab'anb'il xb'aan li xmolamil, b'ar tch'olob'amanaq naq xkawresi rib' y xk'aynaq xb'aanunkil li k'anjal tb'aanu .
- g. Sa' eb' li raqal xaaqab'anb'il (c) re li raqal xnume'k, xk'eeb'al sa' ajl chi tz'ib'anb'il li tene'b'anb'il sa' xb'een a'in .
- h. Wi' li k'anjal patz'b'il wank naq oksimanq li puub', xjalam li xhuhil naq tz'aqal yaal naq re.

Raqal wuqlaju (17)

Xk'eeb'al xk'anjal li poyanam sa' xmolamil laj k'ak'alenel

Eb' li molam nake'k'anjalak chi rix k'ak'alenk, tentook naq te'xb'oq li poyanam tk'anjalak aayal naxye na'ajej, tentook naq tixk'e li tojb'al re li

xk'anjel jo' naxk'ojob' li xna' li chaq'rab' re li tenamit Watemaal ut jo wi' li chaq'rab'il rehēb' li k'anjel xaaxook.

XKAB' CH'OL

Xch'uutaleb' aj k'anjel sa' xmolamil li k'ak'alenk.

Raqal waqxaqlaju (18)

Xch'uutaleb' aj k'anjel nake'kenk sa' xmolamil li k'ak'alenk.

Li poyanam aj na'onel chaq'rab' nake'raj okenk chi xk'anjelak sa' xmolamil li k'ak'alenk, tentook naq te'xk'uub' jo' jun ch'uut sa' junesal, ut k'uub'anb'ilaq ru rik'in li xk'uub'ankil li chaq'rab' re li tenamit, ut rilb'al li xaqxook xb'aan li chaq'rab' a'in

Li rajom a'an aj wi' cho'q re li nake'okenk sa junaq malaj sa'naab'al chi k'anjel yeeb'il sa' li chaq'rab' a'in, tentook naq tojb'ilaq junaq 150.000 ketzal, eb' poyanam aj na'onel chaq'rab' nake'ruhank chi okenq' aj tenq' rehēb' li poyanam aj na'onel chaq'rab' nakeokenk chi k'anjelak sa' xmolamil laj k'ak'alenel , junelik naq natenq'ank

Chi ch'olch'ook ut te'ruhanq chi rilb'al , chi yaal , li reetalileb' li poyanam sa' junesal naq a'anaqeb' aj eechare sa' xraqik re tenq'ank ut xtaaqenkil re laj na'onel chaq'rab' .

Raqal b'eelelaju (19)

Sumenkil li xk'uub'ankil li ch'uut.

Li xmolamil tixk'e malaj ink'a' ttruhanq li sumenkil naq te'xch'uutub' rib' eb' poyanam aj na'onel chaq'rab' re naq te'okenq chi k'anjelak jo' k'ak'alenel .

Re naq te'ruhanq sumenkil cho'q re, li xmolamil tentook naq ilmanq, naq ttz'ilmanq rix ut k'a'uxla naq aajelaq ru, sa' k'anjelankil eb' li nake'ajmank a'aneb'.

- a. Xch'olob'ankil eb' k'anjel chi k'ak'alenk naq a'anaq li rajom;
- b. Li xk'ab'a'eb' chaq li xe'tikib'ank ut laj tenq' ut rehēb' taana aniheb' li nake'okenk sa' xb'eeresinkil, xnujtasinkil b'ar wi' aajel ru, eb' li nake'ajmank li xaqxokeb' sa' eb' li raqal wajlaju ut waqxaqlaju re li chaq'rab' a'in;
- c. Chank ru t-awa'b'ejinq, chank k'ub'k'u, xb'eeresinkil ut li rilb'al .

- d. Li xk'ihalil li tumin naq xtikib'amanq chaq li xmolamil, tentook xjuch'b'al ut tojb'ilaq chi tuminal ut xyaalb'al tz'aqal naq yaal sa' q'axtesinkil li tumin jo' li xk'ihalil li xxaqab'anb'il sa' junaq li xokleb'aal tumin ilb'il xb'aan xmolamil xjolomileb' li k'uuleb'aal tumin;
- e. Naq eb' le xe'tikib'ank re chaq ut eb' laj tenq'anel malaj aj b'eeresinel maak'a'aq tojb'amaak sa' xk'ab'a' junaq maak jo' xxaqab'anb'il sa' li chaq'rab' chi rix xch'uutaleb' aj maak, Sa' lo roq ruq'il chaq'arab' 21-2006. re xmolamil aj k'uub'anel chaq'rab' re Watemaal.
- f. Naq' eb' poyanam xetikib'ank chaq re laj tenq' ut laj b'eeresinel li maawaheb' xcha'al malaj aj k'anjeleb' rik'ineb' laj kokox aq', molam wank sa' xb'een li k'ak'alenk , laj tz'ilol muxuk chaq'rab' malaj jalan chik junajaq ru rik'in li xchaab'ial laj k'ak'alenel re awa'b'ejilal, wi' ak xe'wank chaq sa' li molam a'in li yemank, tentook naq texye li resilal k'a'ut naq xe'elk chaq, tentook a'in naq ak xnume'k chaq kiib' hab' rub'elaj re li patz'om re sumenkil chi ru li ch'uut.
- g. Li xtsusulal li xb'eeresenkil, xmolamil ut xk'anjelankil naq ink'a te'xram chi ru tz'ilb'al chi tuqtu ru li k'anjel xb'aan li xmolamil.
- h. K'anjel chank naq xtikib'amanq chaq li ch'uut :
- i. Reetalil eb' li na'ajej chi huhil xaqab'anbil reheb' na'ajej re kawresink ut puub'.

li resilal chank ru naq xtikib'amank chaq , rocch'b'een xhuhil li re li natuqub'amank re li xmolamil, naxjalb'e rib' li sumenkil, taak'utb'esimanq sa' rochochil naq tzaqal yaal naxye re naq tb'eeq

li rochoch'il b'ar na'ilmank naq tz'aqal yaal, aj wi' tixchaqb'e li xtz'ib'ankil, ut nake'mank li sumenkil xb'aan li xmolamil

Raqal junmay (20) xhuhil re xsumenkil

Li xhuhil re naq chaqb'enb'ilaq re naq ruhank xtikib'ankil re junaq ch'uut renaq tk'anjelaq chi rix k'aka'lenk, tentook naq tixk'e rib' chi nawe'k sa' li xmolamil .

RAQAL JUN XKA'K'AAL (21) RAQAL RE SUMENKIL XTIKLAJIJ JUNAQ CH'UUT .

Naq ak xe'rel li xhuhil li patz'om k'a' ru naxye sa' li xraqalil xnume'k, naq ak wank chi xjunil li napatz'mank , li xmolamil tk'e xhoonalil re risinkil xhuhil li patz'om; li xtusulal ut li hoonalil re rilb'al ut risinkil li xhuhil eb' li patz'om k'eeb'il re naq te'ruhanq chi xkikib'ankil lix ch'uuteb' re naq okenq chi k'anjelak jo xmolamil aj k'ak'alenel, b'ar txaqab'amanaq jun li xsumchi'il re li chaq'rab' a'in, sa' xhoonalil li xaaqab'anb'il sa' raqalil a'in.

Sa' chi junil na, li leb' li tusulal re li xsumenkil malaj ink'a' naruhank re naq tikib'aamanq junaq li ch'uut re naq truhanq chi okenk jo' aj k'anjel re k'ak'alenk, moko naruuk nanume'k oxib' po (3) natikla naq nak'umank li hu.

Li xmolamil nakanaak sa' xb'een xaaqab'ankil xtuqub'ankil li naxk'a'uxla naq us, wi' raj ink'a' chaqb'emanaq, tch'olob'amanaq li yaalalil naq ink'a' ruhank chi nume'ik .

Raqalil kiib' xka'k'aal, (22) xtuqub'ankil ruheb' li ch'uut.

Li xtuqub'ankil ru li xhuhil re xtiklajik reheb' li ch'uut nake'kanjelak chi k'ak'alenk, tentook naq na'ajmank xsumenkil xb'aan li xmolamil. Li xtuqub'ankil li xk'anjelob'aal yeb'il, nachaalk a'in naq nawank keeb'al xkomon li tumin sumenb'il, moko naraj ta naq xchaq'b'enkil naq tixch'olob' eb' raqal yeb'il sa' li chaq'rab' a'in .

Raqal oxib' xka'k'aal. (23)

Raqb'al ut xnumsinkil

Li xraqb'al ut li xnunsinkil reheb' lo ch'uut nake'okenk chi k'anjelak chi rix xmolamil li k'ak'alenk, ut li xnumsinkil li xtuminal malaj li k'a'a ru wank re junaq li ch'uut na'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil aj k'ak'alenel, jun chi juntaq'etil sa' li yo'lajik , jo'ka'an aj wi' jo' li xq'atesinkil junaq xcha'alil ki' re li xtuminal re junaq li ch'uut na'kenk chi k'anjelak chi k'anjelak jo xmolamil aj k'ak'alenel, mare sumenb'ilaq malaj ink'a' xb'aan li xmolamil .

Raqalil kaahib' xka'k'aal (24).

Eechanink tumin .

Li poyanam junes rib' malaj aj na'onel chaq'rab' t-eechaniq tumin re junaq xmolamil aj k'ak'alenel tentook naq wank junaq xsumenkil xb'aan li molam , li t-olok re li tene'b'anb'il sa' eb' li na'ajmank xaaqab'anb'il cho'q reheb' li te'eehaninq tumin re li ak' ch'uut sa' li xyo'lajikeb' jo' k'ub'k'u ut li k'uub'anb'il sa' li chaq'rab' a'in.

Wi' maak'a' li sumenkil chi tuqtuuk , li xch'uutak kanjel nake'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil li k'ak'alenk, moko truhanq ta tz'iib'ankil chi moko nanwnooq naq natz'aqonk eechanik tumin.

Li ch'uut na'okenk chi k'anjelak chi rix k'ak'alenk, naxk'am jun reetali chi tz''ib'anb'il resilal li xtuminal chi huhil re naq taruhanq chi rilb'al en laj tenqa'nel re li molam.

Raqal oob' xka'k'aal. (25)

ISIIC

Jo' xaaqab'anb'il sa' li xchaq'rab'il eb' laj k'ayinel, naxxaqab' sa' li raqal 2-70 re laj k'uub'anel chaq'rab' re li tenamit Watemaal, li isink nawank naq junaq aj tenq' re junaq ch'uut na'okenk chi xk'anjelak sa'xmolamil laj k'ak'alenel , isimb'il sa' xk'ab'a' xb'aanunkil li na'leb' a'in sa' li xtusulal re li xhuhil naq xtikib'amank chaq malaj li yeb'il sa' li chaq'rab' a'in.

Raqal waqib' xka'k'aal (26). Xyaalalil li jachok.

Eb' li ch'uut nake'okenk chi k'anjelak chi rix k'ak'alenk .

Nake'xjach rib' chi junajwa sa'xk'ab'a' yalaq b'ar wank li xyaalalil xaqxook sa' li xchaq'rab'il li k'ayink, kixxaqab' sal i ajl 2-70 re xmolamil laj k'uub'anel chaq'rab' re li tenamit Watemaal, ut:

- a. sa' li xjalanik li rajom sa' chi junil malaj li aajel ru ; malaj,
- b. sachb'al chi junajwa eb' li hoonal sumenb'il re naq te'k'anjelaq li chaq'b'enb'il xb'aan li xmolamil ut eb' li ch'uut .

sa' chi xjunil na'leb', rub'elaj re junaq b'aanuhem re jachb'al, li xmolamil tentook naq tixk'e li sumenkil jo' na'ajmank, jo' naxxaqab' li chaq'rab' a'in .

Raqal wuqub' xka'k'aal (27). Sumenkil li jachok .

Naq junaq li ch'uut na'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil aj k'ak'alenel naq tixk'utb'esi junaq ch'a'ajkilal naq tixk'e rib' li jachok chi junajwa re li molam, laj jolominel tentook naq tixye resilal chi jumpaat re li xmolamil; wi' ink'a' naab'anumank, nakanaak maak sa' xb'een jo' yeemank chaq li chaq'rab' a'in, chi maak'a' chik junaq b'aanuhem ruhank chi uxk chi ru li chaq'rab' li xaaqqab'anb'il, jo'ka'an aj wi chi ru eb' li oob' kutank xaqxook re naq tixk'e resilal, tb'aanu.

Xk'utb'al sa' li xmolamil, re naq tsumeeq, junt xtusulal li jachok, li na'ajmank wankaq sa' li sumchi'il sa' li chaq'rab' a'in.

Raqal waqxaqib' xka'k'aal (28). Li xtusulal li jachok

Li xtusulal, ut li na'ajmank, chank ruhil , xb'ihomal ut wank chi xkomon xsumk'uub'ankil ut juntaq'etankil rik'in li jachok ut xraqb'al rik'ineb' li poyanam aj na'onel chaq'rab' nake'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil li k'ak'alenk, tb'aanumanq jo ' li xaqab'anb'il sa' li xhuhil li xtiklajik ut okenq aj wi' li xmolamil na'ilk re li Puub' ut naq' Puub'-DIGECAM-, rik'in raqb'al li xxaqab'anb'il chi rix xokb'al ut b'ar naxik eb' li puub', li xnaq' li puub' y eb' li k'anjelob'aal chaq'b'enb'il.

Li xk'ayinkil eb' li puub', li xnaq' puub' ut eb' li k'anjelob'aal rebeb' li ch'uut chi jachjook, tentook naq sumenb'ilaq xb'aan li xmolamil li na'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil laj k'ak'alenel ut li xmolamil li natz'ilok rix puub'ut li xnaq' puub'.

Re li jachok rebeb' li ch'uut nake'okek chi k'anjelak chi rix k'ak'alenk, t-oksimanq eb' li raqal re li xchaq'rab'il re k'ayink, jo xaqxook sa' li aj 2-70 re laj k'ub'anel chaq'rab' re li tenamit Watemaal, sa' li chi junil li k'ay malaj ani

jwal ke'ok xtz'aq, sa' kiib' xhi molam, rub'elaj, te'tz'ile'q rix laj loq'onel malaj ani chaab'il natojok chi us .

Rox raqal

K'a' ru li na'ajmank

Raqal b'eleeb' xka'k'aal (29)

Li na'ajamk choq' reheb' , k'uub'anel chaq'rab'.

Eb' li nake'okenk chi k'anjelak xjunes rib', eb' laj tenq'anel reheb' li ch'uut ut aj eechal reheb' molamil aj k'ak'lenel ut li te'k'anjelaq cho'q aj b'eeresinel malaj nawnoock ru xb'aan li molam, tentook naq .

- A. tz'aqlojenaq chihab'
- B. ink'a'aq xcha'al malaj aj k'anjel wankaq re xmolamil aj kokox aq' re Watemaal,
a'anaq aj xb'eeresinel re li k'ak'alenk re li rochochill li tz'ilol muxuk chaq'rab',
aj k'ak'alenel tenamit, malaj re li tz'alam , malaj jalan chik molan re
k'ak'elenk malaj ninqaleb' re awa'bej' ;
a'in.
- C. Ink'a' wankook' cho'q eechare junaq molam xjunes maak'a'aq
xch'a'ajkilal chi chaq'rab' ut jo wi' laj k'ak'alenel tenamit xb'aaneb'
maak li xaaqxokeb' sa' li chaq'rab'chi rix xch'uutaleb' aj maak.
- D. Li xaaqxook sa' li roq ruq'il ajl 21-2006 re laj k'uub'anel chaq'rab' re li
tenamit Watemaal, malaj xe'maako'k aj wi' xb'aan rib',
Aj tenq'anel reheb' ch'uut aj eechalk re, re molamil aj k'ak'alenel, malaj
ak xe'wanko'k chi k'anjelak cho'q jolominel malaj nawb'il ruheb' li xmolamil
re aj k'ak'alenel, re naq chaq'b'enb'il laq re k'anjelak wi' raj sachb'il laq
xb'aan naq ink'a' naxb'aanu li tene'b'anb'il xb'aan li chaq'rab' malaj
sumchi'il, sa' li hoonal naq ink'a' xb'aanumank naq xsiyaak.
- E. Wi' junxilaj xwank cho'q aj k'anjel sa' xmolamil lajj kokox aq', li xmolamil
aj k'ak'alenel tenamit, ut li cha'aleb' li xninqal ru re awa'b'ej re junaq chik
molam re aj k'ak'alenel , xch'olob'ankil li relik k'a' ru xk'ulmank naq'ki-elk
us wi' ink'a' xb'aanu junaq li maak, xmuxb'al li k'ulub', malaj ink'a' xb'aanu
li xk'anjel .

ROX JOLOMIL

Tene'b'ank

Raqal lajek'aal (30)

Li tene'b'anb'il reheb' li nake'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil li k'ak'alenk

Eb' nake'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil laj k'aka'lenel tentook te'xb'aanu li tene'b'anb'il sa' xb'eeneb' a'ineb':

- a. Xtaqlankil chi tz'iib'anb'il malaj sa' taqb'a sil re naq tz'iib'anb'il aq, sa' xtiklajil li k'anjel ut rajal chihab' sa' li xmolamil ut tentook naq wanq eb' li esilal a'in.
1. Xlusulal li k'ab'a'ej re chi xjunil li poyanan nake'kanjelak ut laj xb'eeresinel , jo'ka'a'n aj wi' wanq li xjalam u li reetalil DPI, xhuhil li xtzolb'al, xhuhil li yo'lajik, xhuhil b'ar wi naxye xchaab'ilal ut chanruhil jo' poyanam re re xb'aanunkil li k'anjel re li yook' wi' chi ke'eq :
2. Xhuhil b'ar wi ch'olob'anil na'a'jej ut tz'iib'anb'il, jo' aj wi' li resilal , ut jo' wi li xlusulal chi tuqtu ru eb' li puub' ut eb' li naq' puub' li yook chi oksimank ut jo' aj wi' li xokxookeb' sa' eb' na'ajej xaqab'anb'il ut sumennb'il sa' li resil.
3. Li xlusulal li nak'utb'esink re li reetalil rik'in rajlil, reetalil li xtz'iib' li t-osimang tz'aqal ut sumenb'il aq; ut ,
4. Xch'olob'ankil chi us reetalil eb' li b'eleeb'aal ch'iich' li t-oksimank sa' xb'aanunkil li k'anjel, jo' eb' aj wi' li k'anjelob'aal re xpuktasinkil li esilal .
- b. Xk'eeb'aleb' reetalil laj k'anjel chi rix k'ak'alenk, juch'b'il aq wank reetalil xb'aan xmolamil jo' aj wi' laj eechalk re malaj najolomink re molan wank chi ru chaq'rab' .
- c. Xk'eeb'aleb' re laj k'anjel chi rix k'ak'alenk naq te'xkam puub', juch'b'il aq wank reetalil xb'aan xmolamil jo' aj wi' laj eechalk re malaj najolomink re molan wank chi ru chaq'rab' , jo naxxaqab' li xchaq'rab'il

li puub' ut li xnaq' puub'. Xxaqab'anbil sa' ajl 15-2009 re laj k'uub'anel chaq'rab' re li tenamit Watemalaal ut jo' aj wi' li sumchi'il.

- d. Wi' t-oksimanq eb' li puktesib'aal esil naq yookeb' chi k'anjelak , tentook te'xb'aanu li na'ajmank ut titz'b'ileb' re xb'aan li chaq'rab'il. Xk'eeb'al ut roksinkil el puktesib'aal ch'iich' re naq wankeb' sa' sumk'uub', k'eeb'ilaq junaq xhuhul re naq t-osimanq, malaj junaq xhuhul xaqxooq chi ru li chaq'rab' chaq'b'enb'ilaq re naq t-oksimanq :
- e. Xk'eeb'aleb' xb'aataleb' laj k'ak'alenel jalanjalang re naq chi jo'kan te'ruhanq chi ile'k chi tuqtu ru, k'eeb'ilaqeb' sa' ajl xb'aan li xmolamil, eb' laj k'anjel sa' xmolamil laj k'ak'alenel, ut eb' laj tz'ilonel ix ; ut
- f. Xch'olob'ankil resil chi rixeb' k'iila k'anjel ut li kawresink cho' reheb' laj k'anjel li naxch'olob' eb' raqal c) ut H) re li raqalil wuqub' re li chaq'rab' a'in.

Naq nawank li jalok sa' li xtusulal laj k'anjel, sa' li xtusulal eb' li puub' , k'anjelob'aal ut b'eleb'aal ch'iich', tex'taqla re li xmolamil li resilal chi ch'olch'ook, chi ruheb' li waqxaqib' kutank re naq twanq li jalok .

Naq sa' xk'ab'a' junaq li majelal laj k'anjel chi rix k'ak'alenk naxkanab' k'anjelaq oxib'aq po, tentook naq tixk'e resilal chi ruheb' li waxaqib' kutank naq xkanab' k'anjelak, tixkanab' chi tz'iib'anb'il , re li molam, tixch'olob' k'a'ut naq ink'a' yooq chi k'anjelaq malaj tkanab' lix k'anjel chi junajwa

Li esilal wotzb'il tentook naq xok'bilaq chi chaab'il xb'aan li xmolamil, tixk'e junaq xhuhil chi tz'iib'anb'il naq xk'ulamank li esilal.

RAQAL JUNLAJU XKA'K'AAL (31)

Xtuminal xyu'am k'anjel ut xtuminal xtojb'al aj k'anjel

Eb' li nake'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil aj k'ak'alenel nak'etene'b'aak sa' xb'een sik'b'aleb' aj k'anjel ut wankaq chi ak

- a. Xtojb'al rix laawanjik sa' komonil reheb' laj k'anjal, moko kub'enaqaq ta rub'el o'laju chi toje'k;
- b. Xtuminal xyu'am k'anjal ut xtuminal xtojb'al aj k'anjal tene'b'anb'il sa' xb'een re xtenq'ankil re ab'laj poyanam, moko naruhank ta nakub'e 150.000 ketal.
- c. Xtuminal xtojb'al k'anjal sa' xb'aanunkil li xk'anjal li tene'b'anb'il sa' xb'een chi ruheb' li poyanam.

Eb' li Xtuminal xyu'am k'anjal ut xtuminal xtojb'al aj k'anjal wankaq chi ak chanlenk naq xtikla chaq lix chaq'b'enkil re naq okenk chi k'anjalak, sa' chi xjunil li hoonal naq sumenb'il chaq ut xk'anjalankil .

Ink'a' naruhak suemnkil naq okenq chi k'anjalak junaq, wi' maak'a' Xtuminal xyu'am k'anjal ut xtuminal xtojb'al aj k'anjal

Rox raqal

Xchaq'b'enkil xk'anjal .

Raqal kab'laju xka'k'aal (32).

Xchaq'b'enkil xk'anjal .

Li xmolamil tsume malaj ink'a' chaq'b'e, reheb' li poyanam nake'raj ut nake'xpatz' xchaq'b'enkil xk'anjal, re chi xjunil li k'anjal chi rix k'ak'alenk, li naxptz okenk, jo' chaq'b'enkil chi xjunil li na'ajmank, xtusulal ut li xhoonalil xaqqook sa' li chaq'rab' a'in ut li sumchi'il.

Jo ' chaq'b'enkil li k'anjal re k'ak'alenk naq tixk'e' xch'ool k'eeb'al, ri molamil tk'e sa' ajl rilb'al, re xchq'b'enkil malaj ink'a' tixk'e xhoonal re k'anjalak,

Jo chank ru:

- a. li xk'anjalankil li rajom li k'anjal re li na-okenk chi k'anjalak, rik'in li k'anjal naraj xb'aanunkil .

- b. Li xsutamil li na'ajej re k'anjalak li naraj ramb'al laj k'anjal.
- c. K'a'aq re re laj k'anjal, wi' junaq molan yaal xjunes rib', tentook naq tixk'ut li huhil k'eeb'il xb'aan junaq aj b'ironel wank chi ru chaqrab'
- d. Li tumin tz'iib'anb'il ut tojb'il, wi' raj li na'okenk a'an raj junaq ch'uut;
- e. Eb' li xtusulal li resil k'anjal ut reheb' raqalil laj k'anjeleb'
- f. Li xjunataq'etilal li k'anjal rikineb' jalan chik k'anjal li ak xb'aanuhem laj patz'onel, wi' raj jo'kan li na'leb'
- g. Li raqalil li k'ak'alenk li yeeb'il ut aajel re naq tat-okenq chi k'anjalak.
- h. Li xk'ab'a'eb' chi xjunil laj k'anjal li tixb'aanu li xtaqlankil ut k'anjal ut xb'eeresinkil, ut li ch'olob'ankil chi xhuhil naq eb' laj k'anjal sa' xmolamil aj k'ak'alenel wank chi xjunil li hu na'ajmank jo' naxxaqab' li chaq'rab';
- i. Xtusulal li puub' li te'roksi jo' tusub'anb'il chank ru tk'anjelamanq ut rik'in aj wi' li xhuhil naq naruhank chi oksiiq sa' xk'ab'a' laj eechalk re li na'okenk chi k'anjalak sa' xmolamil laj k'ak'alenel ;
- j. Xb'aanunkil li naxye sa' li sumenb'il sa' eb' li xb'aataleb', reetalil, xjalam uchil, rajlalil li reetalil ,xpuub' ut li k'anjelob'aal li te'roksi eb' laj k'anjal sa' xmolamil laj k'ak'alenel, wi' raj jo'ka'an naraj:
- k. Xjalam u li hu re xtojb'al rix laawanjik sa' komonil reheb' laj k'anjal, xtuminal xyu'am k'anjal ut xtuminal xtojb'al aj k'anjal tene'b'anb'il sa' xb'een re xtenq'ankil re ab'laj poyanamut li xk'ihalil li xaqab'anb'il sa' li sumchi'il; ut
- l. Xk'utb'al li sumchi'il li k'anjal wank chi rix, xtusulal malaj xch'olob'ankil li k'anjal b'aanunb'il sa' li jalang jalang chi raqal re li xk'anjelankil, jo' eb' aj wi' li hu li nach'olob'ank li xb'aanunkil li tene'b'anb'il sa' xb'een chi rix k'anjal, ut te'xye aj wi' li xtusulal li jolominkil li ch'uut malaj li molam ut li xk'ab'a'eb' li nake'xb'eeresink li k'anjal.

Li xhuhil li k'anjal re junesal, ak re' wi' moko naruuk ta chi numsiik , ramrook li

xk'ayinkil, xto'ninkil, xnumsinkil, wank rub'el xwankil, malaj to'nink, aayal jo' naxsume li chaq'rab' a'in .

Li xchaq'b'enkil wanaq rajlil ut tusul li xtz'iib'ankil, ut xk'anjal chi rix k'ak'alenk chaq'b'enb'il , li xwankilal a'anaq re oxbi chihab' ut naruhank naq ak'bresinb'il aq jo' naxxaqab' li chaq'rab' a'in .

RAQAL OXLAJU XKA'K'AAL (33)

Eb' Iaj k'anjal yaal xjunes rib' nake'ruhank xtikib'ankil xk'anjal rik'in xtusulal li k'anjal wank xhuhul rik'in re tk'anjelaq, sa' xhoonalil naq kixk'ul li xhuhil re naq truhank chi k'anjelak.

Eb' Iaj k'anjal yaal xjuneseb' rib' li na'okenk chi k'anjelak sa' eb' li molam cho'q aj k'ak'alenel, jo eb' aj wi' sa' li ch'uut, naruhank nake'xtikib' xk'anjal sa' li xkutankil naq xe'xk'ul li xhuhil re k'anjelak ut jo aj wi' reheb' li poyanam nake'kanjelak sa' xb'eeresinkil li k'anjal, jo' naxxaqab' li sumchi'il.

Moko naruuk ta naq te'ke'q xhuhil li k'anjeleb' yaal re ajlanb'il kutank.

Raqal kaalaju Xka'k'aal (34). Okenk sa' naab'al chi k'anjal .

Li na'okenk chi k'anjelak ut naraj tz'aqonk xb'aanunkil junaq xb'een xk'anjal cho'q aj k'ak'alenel, tentook naq tixpatz' re li xmolamil, xhuhil re naq tk'anjelaq sa' li junjunq chi k'anjal.

Naruhank xtikib'ankil rik'in junaq aj wi' xhuhil re li xk'anjelak, rilb'al aj wi' li naxch'olob' sa' raqal numenaq

Li sumenkil malaj ink'a' chaq'b'enb'il junaq malaj kiib'aq xhuhil re k'anjelak tb'aanumanq jo naxch'olob' ut naxxaqab' li chaq'rab' ut li sumchi'il.

Raqal o'laju xka'k'aal (35) hoonal re patz'b'al li xhuhil li k'anjelak.

Naq ak sumenb'ileb' li poyanam sa' junesal malaj Iaj na'onel chaq'rab', te'xtikib' jun hoonal re naq te'ruhanq chi k'ehe'q li xhuhil re k'anjelak, rik'in a'an te'xtikib' naq ak xnume' waqib' po li xchaq'b'enkil, tixk'ut lix hu re xpatz'om rochb'een chi xjunil li na'ajmank ut li hu xaqab'anb'il li chaq'rab' ut li sumchi'il .

Li majelal re tikib'ankil risinkil li hu a'in, sa' raqalil xaqab'anb'il, xyaalal xtiklajik xkutunkil xchaqb'enkil xb'aan li xmolamil, li tixb'aanu naq taraqe'q chi junajwa li sumenkil xb'aan li xmolamil, tixb'aanu naq traq'eq ru chi junajwa' li xchaq'b'enkil k'eb'il , ut chi jo'ka'an naq li xmolamil t-okenq chi sachb'al li sumenkil ut chi xjunil li xtz'iib'ankil ut b'aanu xyeeb'al resil chi ru waqxaqib' kutank (8) re li xmolamil k'iila ch'uut .

Raqal waqlaju xka'k'aal (36) ak'ob'resink .

Re rak'ob'resinkil li xhuhil li k'anjelak naxke', li na'okenk chi k'anjelak tixk'e li xpatz'om, maji' nanume'k lajeeb' xka'k'aal kutank (30) rub'elaj naq t-raq'eq ru li xsumenkil li xhuhil li k'anjel, ochb'eninb'ilaq rik'in junaq hu k''ub'anb'il xb'aan laj na'onel chaq'ral b'ar wi', rub'elaj xyeeb'al li yaal, tixch'olob' naq ink'a' xjali eb' li chank ruhil li na'leb' ak wankeb', naq xk'eemank , ut cho'q reheb' tix-ak'obresi eb' li hu' li nake'rehuank , xtusulal li ka'a'q remru , li nake'b'aanu laj k'anjeleb' xtojb'aleb' Xtuminal xyu'am k'anjel ut xtuminal xtojb'al aj k'anjel, xjalb'al li xtiklajik chaq li ch'uut ut jo' aj wi' nake'jolomink re, hu nake'kutunk re li xkawresinkil ut jo' aj wi' li xtzolb'aleb' laj k'anjel , ut, jo aj wi' na'ajmank chaq sa' li xyo'lajik tpatz'e'q re xb'aan li xmolamil, li xmolamil t-ril rub'elaj re rak'ob'resinkil malaj ink'a' tsume,

Eb' li na'leb' ak xaqxookeb' reheb' li b'aanuhem ch'olob'anb'il sa' li naxk'e' laj na'onel chaq'rab'.

Raqal wuqlaju xka'k'aal (37)

Ink'a' sumemb'il.

Ink'a' sumenb'ilaq li rak'ob'resinkil, naq wanq li jite'k rub'elaj ilb'ilaq b'aan li xmolamil, sa' xmajelal sa' li okenk sa' xb'aanunkil li k'anjel malaj naq ink'a' naxb'aanu li tene'b'anb'il sa' xb'een ut ink'a' naruhank chi uxk jo' naxye li chaq'rab' a'in ut li sumchi'il .

Raqal waqxaqlaju xka'k'aal (38)

Xjalb'al li xhuhil li k'anjelak.

Eb' li nake'okenk chi k'anjelak li xe'reechani li xchaq'b'enkil malaj li rak'ob'resinkil li xhuhil li k'anjelak, nake'ruhank xpatz'b'al li xjalb'al aj wi', aajel aj wi' ru naq wankaq chi xjunil li na'ajmank jo' naxkojob' li chaq'rab' jo' aj wi' li xsumchi'il .

Raqal b'elelaju xka'k'aal (39) Xnumsinkil

Li patz'om re sumenkil li rak'ob'resinkil malaj li xjalb'al re li xuhil li k'anjal, wanq jun hu re rochb'eeninkil naq xtojmank re xnumsinkil re naq nawb'ilaq sa' li xsumchi'il, wi' ink'a' natawlimak, kanaaq jo' naq ink'a' xq'axtesimank.

Li xmolamil tixtuqub' ru li patz'om sa' jun hoonal re lajeeb' xka'k'aal kutank re chalenk naq xq'axtesimank.

Raqal ka'kaal (40) nak'utuk re xraqik li xhoonal.

Naq ak xume'k li xwankil li xuhil li k'anjal, li na'okenk chi k'anjelak ink'a' naruhank naq tk'e xkomon li xk'anjal.

XKA CH'OL

Okenk sa' li k'anjal

Raqal jun roxk'aal (41) Okenk sa' li k'anjal

Eb' nake'okenk sa' li k'anjal cho'q' aj k'ak'alenel. Nake'ruahank chi xb'aanunkil jun malaj naab'al chik li k'anjal a'in.

- a. Rilb'al malaj xkolb'al, xk'ak'alenkil ut xkolb'aleb' li poyanam ut li k'a'aq re ru malaj Ch'och' .
- b. Rilb'al malaj xkolb'al, rilb'aleb' ut xtaaq'enkileb' li poyanam nake'b'eek ut eb' li k'a'aq re ru, li nake'b'eek chi ru ch'och' ut chi ru iq' ut nake'b'eek chi ru ha'
- c. Rilb'al, xkolb'al ut xkawresinkil naq t-okenq li poyanam malaj xb'eeleb'aal ch'iich' , sa' na'ajej ak xaqxokeb' reheb' naq xe'b'oq'ek ut te'k'anjelaq
- d. Xk'eeb'al sa' xyi li k'anjal re naq te'xok, te'ril ut te'xpuktasi li reetali li eek'ank ut li xjultikankil rik'ineb' li molam re k'ak'alenk re awa'b'ej jo' aj wi' li okenk sa' k'anjal li chaq'b'enb'il .

- e. Xtusub'ankil ut xch'olob'ankil li k'anjal chi rix li k'ak'alenk li xaaqab'anb'il sa' li chaq'rab' a'in:
 - f. Roksinkil ut rilb'al eb' li k'anjelob'aal mitz' aj ch'iich malaj re k'iila paay, malaj k'anjelob'aal re xkolb'aleb' li poyanam malaj li k'a'aq re ru:

 - g. Xb'aanunkil li k'anjal re xtz'ilb'al rix eb' li b'aanuhem sa' eb' li molam moko re awa'b'ej , rik'in rajb'al xtawb'al ut xk'eeb'al esilal chi rixeb' li wanjikek' malaj b'aanuhem sa' muqmu
- Xk'ulb'al, xkawresinkil, yalb'a'ix ut sik'ok xk'anjal.

Raqal kiib' roxk'aal (42). K'a' ru na'ajmank re laj k'anjal .

Chi rix li xaaqab'anb'il sa eb' li raqal o'laju ut waqlaju re li chaq'rab' a'in , eb' li poyanan a'aneb' xcha'alil li k'anjal naq okenk chi k'anjelak jo' eb' aj k'ak'alenel tex'b'aanu.

- a. Tz'aqlojenaq chihab', ink'a' wanq chi k'anjelak sa' xmolamil laj kokox aq' re li tenamit Watemaal, aj jolominel reheb' laj k'ak'alenel, reheb' li xmolamil reheb' laj b'eeresinel k'anjal ut jo' aj wi' laj k'ak'alenel re li awa'b'ejilal re li tenamit-

SAAS, rochochil aj tz'ilol muxuk chaq'rab', aj k'ak'alenel tenamit, re tz'alam malaj jalan chik molam nak'anjelak chi rix k'ak'alenk malaj li xnimq'aleb' ru li awa'b'ej :

- b. Wi' ak junxilaj xe'wank chaq cho'q aj kokox aq' re li tenamit Watemaal, malaj cho'q aj k'ak'alenel tenamit malaj jalanchik ch'uut nak'anjelak chi rix k'ak'alenk malaj li nimqaleb' ru li awa'b'ej malaj jalan chik molam nak'anjelak chi rix k'ak'alenk, rilb'al naq li relik ink'a' xb'aan junaq tojb'a maak, xmuxb'al li xk'ulub' li poyanam malaj xmuxb'al li tene'b'anb'il sa' xb'een.

- c. Raqb'ilaq ut koloninb'ilaq chi xjunil li raqal re li kawresink ut li tzolok k'ub'anb'il xb'an li xmolamil .

Raqal oxib' Roxk'aal (43). Ke'hok k'anjal.

Eb' li nakežokenk chi k'anjalak jo' k'ak'alenel nake'ruhank chi xk'eeb'al xk'anjeleb' cho'q reheb' li poyanam li chaq'b'enbileb' ut wankeb' xhu re k'anjalak xb'aan li xmolamil, re naq' te'okenq chi k'anjalak jo' aj k'ak'alenel.

Raqal kaahib' roxk'aal (44) sik'b'aleb' ru laj k'ak'alenel.

Eb' laj k'ak'alenel re xmolamil aj k'ak'alehom nake'xjek'i rib' chi jo'ka'in

- a. Aj k'ehol esil
- b. Aj k'ak'anel ut aj ilol ochoch.
- c. Aj k'ak'alenel poyanam xjunes rib'

Aj xookol esilaleb'

Raqal oob' roxk'aal (45).

Aj k'ak'alehom .

Poyanameb' wankeb' xb'aataleb' ', wankeb' reetalil chi kutankil ut k'uutunb'il re naq okenq chi k'anjalak jo' aj k'ak'alenel sa' atqeb' li ochoch, k'ayib'aal, nimqal ochoch , tzolleb'aal, nimqal ru molam, nimla k'ayib'aaleb', k'uuleb'aal tumin, k'ayib'aal ketomq, teepaleb', ut kok' teep re tenamit ut ruutz'ujinkil, jo' xaqab'anb'il xb'aan li xtusulal li xk'ak'alenkil k'uub'anb'il xb'aan li na'okenk chi k'anjalak jo' aj k'ak'elenel, chi maak'a' roksinkil li puub', tb'aanu chi junil li na'ajmank sa' li k'a'uxl a'in.

- a. Numejaq waqxaqlaju hab' (18).
- b. Raqb'ilaaq li xb'een raqal tzolok xb'aan:
- c. Huljenaqqaq sa' li xka tasal re li xb'een raqal ut jo aj wi' koloninb'ilaaq li kawresink sa' junesal, cho'q reheb' li poyanam yaal xjunes rib', k'uub'anb'il xb'aan li na'okenk chi k'anjalak, li tentook tb'aanumq xraqb'al chi ru jun hab', natikla chalenk naq na'ok chi k'anjalak.
- d. K'ulb'ilaaq li xkawresinkil ut k'eeb'ilaaq xhuhil re naq t-okenq chi k'anjalak xb'aan li molam xaqab'anb'il ut.

e. Wi' raj ak xk'anjelak chaq sa' jalan chik molam malaj molam re awa'b'ej, tixye resilal li raqik li xk'anjel moko sa' xk'ab'a' ta junaq li tojb'a maaak malaj sa' xmuxb'al li k'ulub'ej .

Raqal waqib' roxk'aal (46) aj k'ak'alehom tenamit.

Eb' li poyanam wankeb' xb'aataleb', wankeb' reetalil chi kutankil, kuutunb'ileb' re naq te'okenq chi k'ak'alenk ut kokok sa' atqeb' li na'ajej k'ayib'aal, nimqal ochoch , tzolleb'aal, nimqal ru molam, nimla k'ayib'aaleb', k'uuleb'aal tumin, k'ayib'aal ketomq ut wank chik xkomon, xb'eeleb'aal ch'iich' nak'amok tumin malaj k'a'aq re ru ut xkolb'aleb' li poyanam .

Te'xb'aanu lix k'anjeleb' toj sa' li na'ajej te'okenq chi k'anjelak, yooqeb' chi xk'amb'al li k'anjelob'aal li te'xkol wi rib' ut jo' aj wi' li puub' li chaq'b'enb'il aayal naxye li xtusulal li k'ak'alenk, k'uub'anbil xb'aan li taa-okenq cho'q aj k'ak'alenel, tb'aanu li na'ajmank sa' eb' li k'a'uxl a'in .

- a. Numenaqaq waqxaqlaju hab' (18)
- b. Xkolanihom rox tasal tzolok sa' li xcab' raqalil .

Raqal wulaju (47) k'ak'alenel ochoch.

Eb' laj k'ak'alenel reheb' xningal ru na'ajej li nake'tawlimk chi rix li tenamit, a'aneb' li poyanam nake'kenk chi k'anjelak re xk'ak'alenkil ut xkolb'aleb' li na'ajej; te'xnujtesi li hu na'ajmank jo' naxch'olob' sa' li xraqalil oob' xroxk'aal re li chaq'rab' ut jo' aj wi' wankaq reetalil li poyanam chi kutankil, re naq tb'aanu li k'anjel jo' li naxch'olob' li chaq'rab' a'in, nake'ruhank nake'xk'am li xk'anjelob'aal re xkolb'aleb' rib', eb' lix puub' re tenamit malaj re b'atzunk jo' chaq'b'enb'il xb'aan xmolamil li Puub' ut li xnaq' puub', ut sumenb'ilaq li xaaqab'anb'il sa' li chaq'rab' a'in te'xb'anu li k'anjel ka'a'j wi' chi sa' eb' li na'ajej.

Raqal waqxaqib' roxk'aal (48)

Aj k'ak'alenel poyanam xjunes rib'

Aj k'ak'alenel poyanam xjunes rib'

a'aneb' li poyanam malaj aj k'anjeleb' reheb' li molam re aj k'ak'alenel, keeb'ileb' xwankil re xk'ak'alenkil , xkolb'al ut rilb'aleb' li poyanam, nake'ruhank chi xkamb'al li xk'anjelob'aal re kolok malaj li puub' sumenb'ilaq xb'aan li xmolamil li Pubb' ut li xnaq' puub'-DIGECAM , J' naxch'olob' li xtusulal li xk'ak'alenkil eb' li poyanam li k'uub'anb'il xb'aan li na'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel sumenb'il xb'aan li xmolamil tb'aanu li na'ajmank sa' li k'a'uxl a'in .

- a. Xkolanihom li oxib' raqal chi tzolok.
- b. Xk'ulum aj wi' li kawresink ut k'eeb'ilaq xhuhil xb'aan li xaaqab'anbil xb'aan li xmolamil; ut
- c. Wi' ak xwank chaq chi k'anjelak sa' molam malaj molam re awa'b'ejilal tentook naq te'xye resilal xraqik li xk'anjel ma ink'a' sa xk'ab'a' junaq tojb'amaak b'alaq'ik malaj xmuxb'al li k'ulub'ej..

Li k'anjel re Aj k'ak'alenel poyanam xjunes rib k'a' ru naraj xyeeb'al li raqal a'in naruhak xb'aanunkil k'anjel reheb' li poyanam yaal xjunes rib' ut tentook xb'aanunkil eb' na'leb' nake'ajmank jo' aj wi' li napatz'mank chaj junxilaj ut xaaqab'anb'il , eb' li k'a'uxl a'in.

Wanq xhuhil naq tb'eeresi puub' xb'aan li xmolamil li puub' li xnaq li puub' - DIGECAM-, li sumenkil chi jo' naxxaqab' li xmolamil, tz'iib'anb'ilaqat jo' ch'ina tenq

Sa' xmolamil naxokok tojl ut taak'e xhuhil li k'anjel xaab'anu .

Raqal b'eeleb' roxk'aal (49)

Aj xookol esilaleb'.

A'aneb' li poyanam kawresinb'ileb' ut k'eeb'ileb' xhu re naq te'okenq chi k'anjelak jo' xookol esil chi muqmu.

Moko naruuk ta xramb'al li k'anjel li Rochochil tz'ilol muxuk chaq'rab'

Ut reheb' li molam re awa'b'ej li wankeb' sa' xb'een rilb'al li k'ak'alenk ut xk'olb'al li tenamital, jo' aj wi' jalan chik roq ruqm li awa'b'ejilal .

Wi' sa' xb'aanunkil li k'anjal wank xnawon chi rix junaq maak , tentook naq tixk'e resilal re li rochochil laj tz'ilol muxk chaq'rab' re naq tz'ilb'ilaq rix jo' k'uub'anb'il

sa' xb'aanunkil li xk'anjeleb' wanq junelik li reetalil, te'xb'aanu eb' li na'leb' li na'ajmank sa' li k'a'uxl .

- a. Xk'ulum rib' sa' nimla tzoleb'aal , aj tzolonel malaj xk'ulumaq rib' ut xk'ulum rib' sa' junaq li tzolleb'aal re k'ak'alenk re li awa'b'ejilal .
- b. Xkolanihon ut xk'ulum li kawresink ut xk'eeb'il xhuhul xb'an li molam xaqqab'anb'il ,
- c. Xch'olob'ankil li reli chaq sa' eb' jalanchik molam malaj molamil re li awa'b'ej naq maak'a' junaq li maak xb'aanuhem malaj xmuxb'al li k'ulub'ej; ut ,
- d. Maak'a'q xmaak chi ru li chaq'rab' ut chi ru laj k'ak'alenel tenamit

Raqal lajeeb' roxk'aai (50). Yalb'a'ix

Eb' nake'okenk chi k'anjalak jo' aj k'ak'alenel , re naq te'xtaw li sumenkil ut li xhuhul li xk'anjeleb' , tb'aanu roksinkil rib' ut xkolaninkil li yalb'a'ix li naxxaqqab' li xmolamil ut xb'aanu jo' naxye li sumchi'il ,tb'aanu xjunajinkil li xna'leb' re li chaq'rab' a'in, yalb'aix reheb' li xnawon xtaw chaq sa' li tzolok, jo chaq sa' li xtiklajik li kawresink jo' aj li tzolb'al chi rajlal, jo' aj wi' xtzilb'al rix li xk'a'uxlahom. Wi' raj tz'eq li xyalb'a'ix maraj ink'a' chaq'b'enbilaq li xhuhil li xk'anjal, li xmolamil tye resilal re la patz'onel li resilal re li yalb'a'ix, li xmajelal li xwankok' sa' eb' li yalb'a'ix ut naruhank wi' chik naq tixk'e naq taaraj, eb' li yalb'a'ix nawank chi yeeb'il ut chi tz'iib'anb'il, sa' junaq li hoonal nakanaak resilal chi huhil re chi xjunil b'aanuhem.

RO' CH'OL

KAWRESINK

Raqal junlaju roxk'aal (51) kawresink .

Eb' li nake'okenk chi k'anjelak jo' k'ak'alenel jo' naxjek'i ru li xaaqab'anb'il sa' li raqal kaahib' roxk'aal (44) re li chaq'rab' a'in , jo'kan aj wi' li xaqxook sa' li raqal jun roxk'aal (41) re li chaq'rab' a'in, tb'aanumanq:

- a. Xchaq'b'enkil ut xk'utb'esinkil, rub'elaj naq okaq aawe sa' li k'anjel , li tzolok , kawresink ut tzolb'aleb' laj k'anjel, xb'aan naq li xmolamil tixk'uub' jun xtusulal li tzolok jwal aajel ru, re naq chi jo'kan truhanq chi k'anjelak sa' sumk'uub' rik'ineb' li molam re awa'b'ejilal ut li naxk'a'uxla naq aajel ru:
- b. Xb'aanunkil ut rilb'al chi us sa' sik'baleb' laj k'anjel, tz'iilb'al rix ut xkawresinkil rajlal, li xkawresinkil eb' laj k'ak'alenel aayal b'ar wank li k'anjel te-okenq wi'
- c. Xkawresin chi xk'a'uxlanb'il ut jo' aj wi' chi xb'aanunb'il chi li xk'ulub' li poyanam, jo' k'uub'anb'il rik'ineb' jalajjalanaq chi raqalil re ab'laj tenamit sa' li na'leb' a'in , xib'esink ut roksinkil li puub'; ut
- d. Xik sa' li b'oq'e'k sa' li kawaresink ut aajel ru naq tb'aanu li molam

Raqal kab'laju roxk'aal (52) na'ajej re kawresink.

Li kawresink rebeb' li nake'k'anjelak sa' xb'eeresinkil li molam ut rilb'al, jo' aj wi' cho'q rebeb' laj k'ak'alenel nake'k'anjelak rik'ineb' na'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel twanq xb'aanunkil sa' eb' li na'ajej re kawresink malaj molam xaaqb'anb'il ut ilb'il xb'aan li xmolamil .

Eb' li nake'okenk chi k'anjelak cho'q aj k'ak'alenel li naxye li chaq'rab' a'in , nake'ruhank chi xtikib'ankil li na'ajej re kawresink ak reheb' aj wi'.

Chi junileb' eb' li na'ajej re kawresink te'k'anjelaq rik'in jun xtusulal li tzolok koloninb'ilaq, ut rik'ineb' aj tenq, tz'aqalaqeb' wanqeb' xnawom chi na'leb' li yookeb' chi aatinak wi', k'eeb'ilaq xuhil reheb' xb'aan li xmolamil.

Li sumchi'il re li chaq'rab' a'in tixcholob' li chank ruhil eb' li na'ajej re li kawresink, xraqalil li tzolok, aj k'utum chi junil chank nak'anjelamak.

Raqal oxlaju roxk'aal (53) Xb'aatal ut ak re wi' li junjunq

Li b'aatal, reetalil ut li ak' re wi li junjunq aj k'anjal, jo' aj wi' li nak'utb'esink reheb' li b'eeleb'aal ch'iich' li te'roksi eb' li nake'okenk chi k'anjelak sa' li xmolamil aj k'ak'alenel, tentook naq jalanaq chi ru li nake'roksi laj kokox aq' re li tenamit Watemaal , eb' laj k'ak'alenel re li awa'b'ejilal ut eb' k'ak'alenel b'eleeb'aal ch'iich'.

Li xmolamil tixchaq'b'e li reetalil li xb'aataleb. Li xb'onol ut li xchank ruhil li b'aatal li t-oksimanq, txaqab'amanaq sa' sumk'uub' rik'ineb' li molam nake'kenk chi k'anjelak chi rix k'ak'alenk .

Re naq chi jumpaat ilb'ilaq, li junjunq chi xcha'alil li molam li na'okenq chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel wanq junelik reetalil chi kutankil jun li ch'iich' malal eetalil rik'in rajil malaj xtusulal ut li xk'ab'a' laj k'ak'alenel k'amb'ilaa xtusulal xb'aan li xmolamil.

Moko naruhak roksinkil li b'aatal li t-ram li poyanam li rilob'aal li nake'okenk chi k'anjelak sa' li xmolamil aj k'ak'alenel.

Raqal kaalaju roxk'aal (54) xk'eeb'al eb' li k'anjelob'aal .

tene'b'anb'il sa' xb'een re li junjunq li na'okenk chi k'anjelak jo aj k'ak'alenel, rilb'al naqn wank li juntaq'eetilal sa' xb'aanunkil li k'anjel ut li k'anjelob' aal k'eeb'il reheb' laj k'ak'alenel .

Raqal o'laju roxk'aal (55). Xb'aanunkil li k'anjel

Eb' li nake'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel te'xb'aanu , jo' li xaaqab'anb'il sa' li xtusulal li wank sa' chaq'rab'il li puub' ut li xnaq' puub', Decreto Número 15-2009 re laj k'uub'anel chaq'rab' re li awa'b'ejilal.

Raqal waqlaju roxk'aal (56)

Nak'utub'esink re li xsachb'al malaj xxaqab'ankil xhuhil li k'anjelak.

Naq' li na'okenk chi k'anjelak sa' xmolamil laj k'ak'alenel naq sachmanq li xhuhil re k'anjelak, tq'axtesi sa' li xmolamil k'eeb'il xb'aan a'in, jo'ka'an aj wi' eb' li eetalil nak'utb'esink re ut jo' aj wi' hu q'axtesinb'il re xb'aan li molamil puub' ut xnaq puub', wank 8 waqxaqib' kutank nakitkla naq xsachmank. Eb' li eetalil ut nak'utb'esink re a'an re li xmolamil li puub' ut li xnaq Puub' -DIGECAM – tz'ib'anb'il aq chi jumpaat xb'aan a'an aj wi'.

Li xmolamil tixtz'iib'a ut tye li resilal li xsachb'al ut eb' reetalil k'eeb'il re xb'aan li xmolamil li puub' ut li xnaq puub' chi ru li waqxaqib' kutank naxxaqab' (8)

Jo' aj wi' wank sa' xb'een xqaxtesinkil chi ru eb' li hoonal xaqab'anb'il re laj k'anjel na'okenk cho'q aj k'ak'alenel rik'ineb' li puub' ut li xnaq li puub' re li molam li tentook xq'axtesinkil re naq txokmanq sa' li xmolamil li puub' ut li naq puub'.

Wi' raj raqmank li xhuhil li k'anjelak, li na'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel tq'axtesi jaub'aq kutank eb' li xhuhil li k'anejl ut reetalil naq naxb'eeresi li puub' re li xmolamil li puub' ut li xnaq' puub' . **roksinkil ut xokb'al eb' li puub'**.

Li xwanjikeb' chi b'eeresink, oksink ut xokb'al eb' li puub' xaqxook sa' li chaq'rab'il li puub' ut li xnaq' puub', Decreto Número 15-2000 re laj k'ub'anel chaqrab' re li tenamit.

Wi' raj na'oksimank li puub', eb' nak'okenk chi k'anjalak jo' aj k'ak'alenel te'xye resil chi jumpaat re li xmolamil chi rix li b'aanuhem, ut xch'olob'ankil na'leb' chi xkolb'aleb' li oksinb'il re xxokb'al li xk'ulub' li poyanam nake'xjunaji rib' chi sa'

Reheb' li esilal ut b'aanuhem li naxye li raqal xnume'k, li na'okenk chi k'anjalak cho'q aj k'ak'alenel tye resilal ut reetalil re li xmolamil.

Raqal wuqlaju roxk'aal (57) Nak'utub'esink re li xsachb'al malaj xxaqab'ankil xhuhil li k'anjalak.

Naq' li na'okenk chi k'anjalak sa' xmolamil laj k'ak'alenel naq sachmanq li xhuhil re k'anjalak, tq'axtesi sa' li xmolamil k'eeb'il xb'aan a'in, jo'ka'an aj wi' eb' li eetalil nak'utb'esink re ut jo' aj wi' hu q'axtesinb'il re xb'aan li molamil puub' ut xnaq puub', wank 8 waqxaqib' kutank nakitkla naq xsachmank. Eb' li eetalil ut nak'utb'esink re a'an re li xmolamil li puub' ut li xnaq Puub' -DIGECAM – tz'ib'anb'ilaq chi jumpaat xb'aan a'an aj wi'.

Li xmolamil tixtz'iib'a ut tye li resilal li xsachb'al ut eb' reetalil k'eeb'il re xb'aan li xmolamil li puub' ut li xnaq puub' chi ru li waqxaqib' kutank naxxaqab' (8)

Jo' aj wi' wank sa' xb'een xqaxtesinkil chi ru eb' li hoonal xaqab'anb'il re laj k'anjal na'okenk cho'q aj k'ak'alenel rik'ineb' li puub' ut li xnaq li puub' re li molam li tentook xq'axtesinkil re naq txokmanq sa' li xmolamil li puub' ut li naq puub'.

Wi' raj raqmank li xhuhil li k'anjelak, li na'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel tq'axtesi jaub'aq kutank eb' li xhuhil li k'anejl ut reetalil naq naxb'eeresi li puub' re li xmolamil li puub' ut li xnaq' puub'

Rox tasal

Muxuk ut tojb'amaak .

Xb'een tasal muxuk .

Raqal waqxaqlaju roxk'aal (58) li muxuk

Li muxuk li wank sa' li chaq'rab' a'in nakeruhank naq kok' maak ,jwal nim li rahilal numtajenaq xnimbal li rahilal , eb' li nake'okenk chi k'anjelak cho'q aj k'ak'alenel sa' xb'aanunkil li xk'anjel naq te'xb'aanu li maak.

1. Kok' maak
 - a. Ink'a' k'eeb'al reheb' laj k'anjel tene'b'anb'il sa' xb'een xb'eresinkil li na'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alone, li reetalil li naxye li raqal lajeeb' xka'k'aal (30) re li chaq'rab' a'in, naq ak' xchaq'b'eek xb'aan li xmolamil.
 - b. Ink'a' xb'aanunkil li na'ajmank jo' naraj li chaq'rab'il re roksinkil eb' li puktesib'aal ch'iich'.
 - c. Naq ink'a' nab'aanumank li tene'b'anb'il sa' xb'een, sa' li xwanjikeb' ut xyaalalil xaqab'anb'il sa' li raqal lajeeb' xka'k'aal re li chaq'rab' jo' jalan chi xaqab'anb'il, rajlal naq ink'a' tb'aanu junaq li muxuk jwal chi ra malaj jwal numtajenaq wi' chi rahob'tesinkil.
2. Xnimqal ru rahilal.
 - a. Xsachb'al li xtojb'al chi ink'a' us malaj chi xjunil li resilal chi ru li jun hab' xaqab'anb'il sa' li raqal lajeeb' xka'k'aal re li chaq'rab' a'in.
 - b. Ink'a' xk'eeb'al reheb' laj k'anjel li tene'b'anb'il sa' xb'een xb'eresinkil li na'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel naq naxb'eeresi li puub', wank reetalil juch'b'ilaq ut wankaq reetalil xb'aan li xmolami ut laj eechal re malaj li najolomink re li molam, , jo' naxye li raqal lajeeb' xkaak'aal ut sa' li b'eeleb' ch'ol E) chi rix li xchaq'rab'il li puub' ut li sumchi'il.

- c. Okenk chi k'anjelak rik'ineb' laj k'anjel li imk'a' tz'iib'anb'ileb' sa' li xmolamil .
- d. Ink'a' xk'eeb'al xb'aataleb' li sumenb'il reheb' laj k'ak'alenel re li xmolamil laj k'ak'alenel ut reheb' aj wi' re naq te'ruhanq chi ile'k chi yaal .
- e. Xk'eeb'al xk'anjel li poyanan li ink'a' naxb'aanu li na'ajmank ut tusub'anb'il xb'aan li chaq'rab' a'in .
- f. Roksinkil li k'ab'a'ej sa' xb'een li iiq wank sa' b'een malaj lix xcha'alil li Naxk'e' rib' rik'in naq ak re wi' eb' k'anjel re laj k'ak'alenel re li awa'b'ejilal ut laj k'ak'alenel re li popol kab'l ut re b'eeleb'aal ch'iich'.
- g. Xmuqb'al malaj ink'a' xwotzb'al li esilal ut li xhuhil chi rix li k'anjel re li xmolamil aj k'ak'alenel li naxpatz' laj tz'ilonel jo' naxch'olob' li chaq'rab' a'in .
- h. Li xch'uutal tixjultika junaq li rahilal kachin chi ru jun hab' .
- i. Ink'a' xyeeb'al chi jumpaat li k'ak'alenk eb' li eetalil chi rix li esil najultikamank sa' xtonal malaj sa' eb'li tzolleb'aal moko re awa'b'ej malaj xyeeb'al ink'a' cholch'ook, naq nak'oxlamank naq ink'a' usil na'leb' .
- j. Ink'a' xb'aanunkil li naxye li xchaq'rab'il li kawresink li xaqab'anbil reheb' laj k'anjel li wank sa' li chaq'rab' a'in.

3. Nimqi rahilal:

- a. Xk'eeb'al xkasutil xk'anjel re li poyanam ink'a' xchaq'b'enb'ileb' ut maak'a' xhuhil re k'anjelak re naq okenk chi k'anjelak.
- b. Roksinkil cho'q re li xk'anjel ut xtz'ilb'al rix, xch'olob'ankil li namuxuk li k'ulub'ej re xwanjik, jo aj wi' xchilenkil laj k'anjel malaj junkab'al malaj sa' xmuqmukil li wank se'k'uub', malaj jalan chik k'ulub'ej kolb'il xb'aan li xna' li chaq'rab' re li nimla Tenamit Watemaal. Jo eb' aj wi' li sumk'uub' re li ab'laj tenamit chi xk'ulub'eb' li poyanam.
- c. Xjultikankil malaj xyeb'al reheb' jalan chik, jalanjalanq chi esilal chi rixeb' laj loq'onel, poyanam junaq ru rik'ineb' a'in, sa' xb'een li k'a'aq re ru ut jo' aj wi' li nak'utuk re ut nak'ak'alenk re, nake'xnaw ut nake'xk'ul sa' xb'aanunkil li xk'anjeleb', naq nawank junaq li b'aanunkil li maak, jo aj wi' xch'olob'ankil sa' eb' li resilal naq te'xtaqla re li xmolamil ut jo' aj naxtz'aama li najolomink re.
- d. Roksinkil k'iila k'anjelob'aal re xtz'ilb'al rix ak re' wi' li junjunq chi xmolam re k'ak'alenk jo' eb' xninqal ru aj tz'ilonel re li awa'b'ejilal .

- e. Okenk sa' li jo' majo'il na'leb' sa' li b'e malaj nake'xk'e sa' rahilal li xtuqtukilal li tenamit .
- f. Xyoob'ankil malaj wankaq resilal ut xk'ab'a'eb' malaj xhuhileb' li nake'muxuk li k'ulub'ej sa' muqmu.
- g. Xtusub'ankil, xtene'b'ankil
malaj xxib'esinkil eb' laj k'anjal, naq te'okenq sa' chutam malaj sa' komon b'EEK re awa'b'ejink, rik'in jalanjalanq chi rajom rik'in li okenk chi k'anjalak jo' aj k'ak'alenel.
- h. Naq ink'a' nab'aanumank li tene'b'anb'il sa' xb'een ut ink'a' na'ilmank eb' li xk'ulub'eb' laj k'anjal li xaqab'anb'il chi ru li chaq'rab' sa' li tenamit.
- i. Xsachab'aal li jitom .
- j. Ink'a' xchab' al eb' na'leb' jwal aajel ru re xramb' al naq eb' laj k'anjal re k'ak'anlenk t-oq sa' xramb' al xb'aanunkil li xaqxxok sa' li xk'a'uxlil li chaq'rab' a'in .
- k. Li xch'uutal tixjultika chi rajlal junaq li muxuk jwal nim.

xkab' tasal xramb' al xb'aanunkil

Raqal b'eelelaju roxk'aal (59). Li ramrb'il chi ruheb' laj k'anjal.

Eb' li poyanam nake'k'anjalak rik'ineb' li nake'okenk chi k'anjalak sa' xmolamil k'ak'alenk ramrook chi ru:

- a. Xjunajinkil rib' sa eb' li k'anjal
Tene'b'anb'il xb'aan li tenamit malaj tixk'e sa' rahilal li tuqtukilal re li tenamit;
- b. Sa' xb'aanunkil li k'anjal tene'b'anb'il, tb'aanu junaq xtusulal eb' li k'a'uxl chi rixeb' li chq'rab', ch'uuteb', xmolamil aj k'anjeleb' malaj aj tijoneleb', malaj sa' xb'eeneb' xyeeb'aleb' li k'a'uxl .
- c. Sa' xyanq lix xk'anjeleb' ut li tene'b'anb'il sa' xb'een, xyo'b'ankil malaj wankaq resilal li k'ab'a'ej rik'in rajb' al xb'aanunkil ut rilb' al chi

- ch'olch'ook sa' li rajlil xnume'k, malaj yo'b'ankil xhuhil li namuxuk li k'ulu'bej re xkolb'aleb' li resilaleb' li poyanam:
- d. Xyeb'al reheb' jalanchik esilal li ink'a' nake'xnaw sa' xb'aanunkil li xk'anjeleb' sa' li xb'irb'al , eb' li poyanam wankeb' sa' alj rik'in a'in, jo' eb' li k'a'a'q re ru ut li nak'utuk re xkolb'al, naq wank junaq li na'elb' chi rik k'ak'alenk re li awa'b'ejilal.
 - e. Okenk , sa' junesal , naq natawlimank xb'aanunkil li xk'anjal , sa' ch'utam ut komonil b'EEK re li awa'b'ejink .
 - f. Xb'aanunkil li k'anjal sa' mu esil, k'anjelob'aal, ramrookil tz'ile'k re yalaq k'a' ru chi na'leb' ak re wi' junjunq chi molam re awa'b'ejilal.
 - g. Tentook naq xcha'alaq malaj aj k'anjal wankaq re li xmolamil aj kokox aq' re li nimla tenamit Watemaal, molan najolomink de li k'ak'alenk, li xmolamil nab'eeresink re li xk'ak'alenkil li awa'b'ejilal re li tenamit - SAAS, Ut xmolamil laj tz'ilol muxuk, xmolamil laj k'ak'lenel tenamit, k'ak'alenel sa' tz'alam malaj jalan chik molam wank sa' junaq rik'in li k'ak'alenk o malaj li nimqeb' xwankil re li awa'b'ejilal ;
 - h. Tentook naq xcha'alaq malaj aj k'anjal wankaq re li xmolamil aj kokox aq' re li nimla tenamit Watemaal, molan najolomink de li k'ak'alenk, li xmolamil nab'eeresink re li xk'ak'alenkil li awa'b'ejilal re li tenamit - SAAS, Ut xmolamil laj tz'ilol muxuk, xmolamil laj k'ak'lenel tenamit, k'ak'alenel sa' tz'alam malaj jalan chik molam wank sa' junaq rik'in li k'ak'alenk o malaj li nimqeb' xwankil re li awa'b'ejilal ;
 - i. Ana' xk'amb'al sa'li xk'anjal , li reetalil k'eeb'il xb'aan li xmolamil .
 - j. Xb'aanunkil chi maak'a' xchaq'b'enkil ut wi' maawa xcha'al aj k'anjal , xtusulal eb' li poyanam malaj li b'eleeb'aal ch'iich', malaj xchapb'al chi ru naab'al kutank chi maak'a' junaq xch'olob'ankil, xhuhil li poyanam.
 - k. Okenk sa' li k'anjal re aj k'ak'alenel, jo' aj wi' k'anjal b'ar tentook te'xnujaji rib' ut te'roksi lix puub'eb' chi ink'a' us chi maak'a' junaq rajb'al chi moko wank xb'aanunkil sa' lix k'anjeleb' ut li xtasalil li k'ak'alenk aajel ru , li rajom ut yo'lajik k'utb'esinb'il sa' li chaq'rab' a'in jo' aj wi' ink'a' xb'aanunkil ink'a' usil na'leb' re xkolb'al naq tch'ilemanq li yu'am , junxaqalil ut chi xjunil li xk'ulub' eb' li poyanam; ut ,
 - l. Ruk'b'al ha' nakaltesink k'a'uxl sa' xhoonalil li k'anjal.

Li xmuxb'al li xb'aanunkil li ramrook xaqab'anb'il sa' li raqal, naxk'e' xna'aj

naq isiik sa' li k'anjal jo' aj muxunel sa' junesal re li tene'b'anb'il sa' xb'een chi ru laj k'ak'alenel ut laj raqol aatin sa' junli okenk.

Rox ch'ol tojok maak.

Raqal Oxk'aal (60) xjolominkil li tojok maak .

Wank sa' xb'een li xmolamil xkeeb'al li tojb'a maak xaqab'anb'il sa' i chaq'rab' a'in .

Raqal jun xkaak'aal. (61) tojok maak sa' xb'eeresinkil li k'anjal.

Chi maak'a' rahilal jo' li naxxaqab' li xch'uutal lichaq'rab' re tojb'amaak ut li xkomon li chaq'rab' toj ak'eb, naxxaqab'amank eb' tojok maak sa' xb'eeresinkil li k'anjal sa' eb' li k'a'uxl a'in :

- a. Xtojb'al, li naxk'ul rib' rik'in li kok' rahilal na'uxk .
- b. Xtojb'al ut xch'olob'ankil re li risinkil malaj li xsachb'al chi junajwa li xhuhil re li xk'anjal, aayal chank ru li rahilal ma jwal nim; ut
- c. Sachb'al chi junajwa li reetalil jo k'anjal na'okenk chi k'anjelak jo' k'ak'alenel ut li xhuhil re k'anjelak, aayal chak ru li rahilal ma jwal nim li rahob'tesiik.
- d. Sa' xb'aanunkil li tojok k'eeb'il moko naruuk ta naq maji'aq lajeeb' kutank (10)ut moko naruuk ta naxq'ax jun may kutank (20) li kok' tojleb' wankaq.

Raqal kiib' xkaak'aal (62). Chank ru xb'aanunkil junaq li tojb'a maak

Chi xjunil li maak tb'aanumanq aayal naxye li sumk'uub' rik'ineb' li k'a'uxl b'aanumanq .

- a. Tk'eemanq rab'inkil chi ru kiib' kutank re xb'aanunk li rahilal
Wi li poyanam li xjilok li rab'inkil wi' tpatz'
- b. taaxaqab'amanaq waqxaqib' kutank re tixk'ub'esi chi xjunil nakutunk re li maak.

Chi ruheb' li oxib' chi kutank nachalk yalaq b'ar wank reheb' li hoonal, li xmolamil tixxaqab' xtuxqub'ankil naq a'an jun k'ulub' k'eb'il .

Raqal oxib' xkaak'aal 63. k'anjelob'aal re we'chok

Maak'a' naxaqab'amank re li xmolamil ink'a' te'ruhanq chi xminb'al eb' xaqab'anb'il sa' li chaq'rab' chi rix li we'chok.

Raqal kaahib' xkaak'aal. (64) Sachb'al

Li sachb'al junaq kiib' oxib' xhuhil k'anjal , naraj xyeeb'al naq laj eechal re tenq'anel ut li nake'kenk chi k'anjalak chi rix li k'ak'alen , re xk'uub'ankil chik junaq molam malaj ch'uut rik'in aj wi' li k'anjal, ttruhnq xb'aanunkil toj sa' oob' chihab' chalenk naq nawank li sachb'al..

Raqal oob' xkaak'aal (65), xb'aanunkil li xsachb'al .

Tiiqaq qak'auxl sa' li xaaqab'ankil li xsachb'al re kiib' oxib' xhuhil li k'anjalak, li xmolamil a'an li t*okenq chi xk'anjalankil rik'in li naxch'olob' li chaq'rab' a'in ut li sumchi'il li chaq'rab' . tjultimanq re xmolamil li k'anjal re naq kolb'ilaq

Li k'ulub'ej chi rix li k'anjal reheb' li nake'okenk chi k'anjalak sa' li xmolamil re li molam re puub' ut naq' puub' -DIGECAM- re li naxaqab'amank jo xmolamil laj k'ayinel, re li nakutb'esink re li

chaq'rab' xnume'k.

RAQAL KAAHIB' MAAKO'K

Raqal waqib' xkaak'aal (66). K'anjalak sa' muqmu chi ru chaq'rab'.

Chi xjunil li poyanam na'okenk chi k'anjalak jo' aj k'ak'alenel chi maak'a' junaq li chaq'b'enkil malaj chi maak'a' li xhuhil li k'anjal yo yeeb'il sa' li chaq'rab' a'in, tmaako'q sa' xb'aanunkil li k'anjal sa' muqmu chi ru li chaq'rab' nay yook' xb'aanunkil li k'anjal re k'ak'alen ut ke'b'ilaj jun tojb'amaak sa' xb'een chi ru waqib' chihab' malaj kab'laju hab' xtz'alamil ut jun xtojb'al re 100 mil ketzal.

Jo'ka'an aj wi' li xtaqlankil ut tojb'amaak, te'okenq aniheb', Nawnoock xb'aan, te'xk'e xk'anjal eb' li molam malaj eb' li poyanam li ink'a' sumenb'ileb' re naq te'okenq chi k'anjalak jo' aj k'ak'alenel.

Eb' li xch'uutal li nake'jolomink ut nake'b'eeresink ut jo' li eb' laj na'onel chaq'rab' li t-okenq chi xb'aanunkil li maak jo ' yeeb'il sa' atqeb' li raqall xe'nume'k, nakanaak sa' xb'een li chaq'rab' ut li xpoyanamil, ut tene'b'aaq li maak li ak xaqxook

RAQAL KAAHIB' (4)Xk'anjelankil li xhonal re xsachb'al.

Raqal jun (1) xk'anjelankil li xhoonalil.

Raqal wuqub' xkaak'aal. (67) xtuqub'ankil li wank sa' chaq'rab'

Naq na'ok sa' ajl li chaq'rab' a'in, eb' nake'okenk chi k'anjelak sa' li xmolamil laj k'ak'alenel, li yookeb' chi k'anjelak anaqwank, rik'in li rajom naxk'e rib' sa' k'uub' rik'in li xtusulal li chaq'rab' li xaqxook sa' li chaq'rab'il , tene'b'anb'il sa' xb'aanunkil eb' li k'a'uxl a'in:

- a. Eb' li poyanam aj na'onel chaq'rab' ut xjunes rib' chaq'b'enb'ileb' xb'aan li sumk'uub' re li awa'b'ejilal malaj xb'eeresinkil tentook naq te'xk'ut li resilal utli xhuhil li ink'a' xe'ruhank xqaxtesinkil ut x'ako'b'resinkil li na'ajmank ut li natitz'amak xb'aan li chaq'rab' a'in , chi ru jun hab' naq xpuktasimank li naxb'aanu li xmolamil; ut,
- b. Eb' li poyanam aj na'onel chaq'rab' malaj xjunes rib' li wank xhu patz'b'il sa' li xmolamil awa'b'ejilal, te'xk'e xkomon, li naxxaqab' li chaq'rab' a'in, waqib' po , chalenk naq naq'axtesimank.

Sa' eb' li raqal nakutunk li xe'nume'k. li xmomalil tjultika

li resilal re li junjunq li na'okenk chi k'anjelak jo' aj k'ak'alenel, chi ru oxib po, chalenk naq naxchap xwankil li chaq'rab', eb' li nake'ajmank ut b'aanunb'ilaaq re naq junaji rib' rik'in li ak chaq'rab'xaqab'anb'il.

Naq ak' xyaalok li na'ajmank li naxye eb' raqal xe'nume'k titz'b'il xb'aan li xmolamil, tye li resilal li natuqub'amank chi ru lajeeb' xka'k'aal kutank (30)

naq ak xyalok li hu.

Chi xjunil eb' li hu chaq'b'enb'ileb' ut k'eeb'il xb'aan li xmolamil li awa'jeb'ilal li naxk'ul rib' rik'ineb' li molam nake'k'anejlak chi rix aj k'ak'alenel li nake'xk'uub' rib' rik'in li chaq' rab' a'in, t-xokmanq li xwankilal ut xhonaali k'eeb'il naq xk'emank.

RAQAL waqxaqib' xkaak'aal (68) ink'a' nab'aanumank .

Eb' nake'okenk chi k'anjelak cho'q eb' aj k'ak'alenel li te'xmux li xaqqab'anb'il sa' li raqal xnume'k, ink'a' naruhank te'xk'e xkomon li xk'anjel.

RAQAL b'eeleb' xkaak'aal (69) sumchi'il chaq'rab'

Eb' li sumchi'il re li chaq'rab' a'in, k'eeb'ilaq xb'aan li xk'uub'lal li awa'b'ejilal. Chi ru lajeeb' ro'k'aal kutank chalenk naq xpuktasimank resil li chaq'rab' a'in sa' puktasib'aal esil re li awa'b'ej .

RAQAL lajeeb' xkaak'aal (70) xhoonalil.

Chi wiib' hab' xhoonal li xb'irb'il chalenk naq na'ok xwankil li chaq'rab' a'in, eb' laj k'ak'elenel nake'k'anjelak cho'q rebeb' nake'okenk sa'xmolamil laj k'ak'alenel, te'xbaanu li naxxaqqab' li chaq'rab' sa' eb' li xraqalil c) ut d) re li raqal oob' roxk'aal ut waqib' roxk'aal re li chaq'rab' a'in ut wanq xkawresinkil chi tz'aqal ut xk'eeb'ilaq xhuhil xb'aan li molam xaqxook malaj li tixk'e li nataqlank re .

Raqal Junlaju xkaak'aal (71) K'ulub'ej re k'anjel k'eeb'il.

Eb' laj k'anjel rebeb' li molam nake'okenk chi ke'ok k'ak'alenk, xokb'ilaq rik'ineb' a'in, K'ulub'ej re k'anjel k'eeb'il chaq junxilaq sa' xwanjik li chaq'rab' a'in .

Raqal kab'laju xkaak'aal (72). Roksinkil li aatin .

Majun xmolamil aj k'ak'alenel na'okenk, t-roksi xk'ab'a' li malaj xk'ab'a' nak'utb'esink " tenamital" malaj junaq chik nasiyaak chaq junaq ch'uut yo'b'anb'il xb'aan li awa'b'ejilal malaj nak'utunk re a'in .

Majun naruhank chi k'anjelak jo' junaq molan re aj k'ak'alenel, moko naruhank chi aatinak sa' li xsutamil, ch'uut malaj k'ab'a'ej nak'utb'esink re , wi' maji' chaq'b'enb'il xb'aan li xmolamil.

Raqal oxlaju xkaak'aal(73). Xtz'iib'ankil

Li xtz'iib'ankil li naxk'e rib' sa' eb' li raqal re li chaq'rab' a'in maak'a' xwankilal xch'olob'ankil ut ink'a' naruhank chi b'oqe'k rik'in aj wi' tawab'al rib'.

Raqal Kiib' raqik xk'anjelankil,

Ink'a' chaq'b'enb'il ut xwanjik.

Raqal kaalaju xkaak'aal (74).

Li xwanjikeb' li k'a'aq re ru ut reheb' li poyanam re li xokleb'aal re li tenamit Watemaal, jo' aj wi' eb' laj tz'ilonel li nake'xb'aanu li k'anjal a'an, tb'aanumanq xchaq'b'enkil rik'in li xchaq'rab'il ut tuqub'amank ru rik'in li sumchi'il li chaq'rab' re naq wank kutuk li tb'annu li ch'uutal li tumin .

Raqal o'laju (75) Ink'a' sumenb'il

Ink'a' sumemank li xaaqab'anb'il sa' ajl 73-70 re laj k'uub'anel chaq'rab', chaq'rab' reheb' xmolamil aj k'ak'alenel, ut lix x-ak'ob'resinkil: sa' raqalil kiib' re li raqal oob' re li xchaq'rab'il laj k'ak'alenel re li awa'b'ej xaaqab'anb'il sa' li ajl 11-07: li xaaqab'anb'il sa' li aj 19-79 re li xmolamil aj k'uub'anel chaq'rab' re li tenamit watemaal: chaq'rab' reheb' laj k'ak'alenel re li xokleb'aal tumin re awa'b'ej maraj re jalan chik , ut eb' li xkomonil li ink'a' nake'raj xb'aanumankli chaq'rab' a'in .

Raqal waqlaju Xkaak'aal (76) xwanjik li chaq'rab'

Li chaq'rab' a'in t-oq chi k'anjelak lajeeb' ro'k'aal kutank chi rix naq ak xpuktasimank resil sa' li xpuktasib'aal esil li awa'b'ej, ut rik'in roksinkil li raqal lajeeb' xkaak'aal, ut b'eleeb' xkaak'aal, li t-ok chi k'anjelak jun kutank xpuktasinkil resil sa' puktasib'aal esil re li awa'b'ej.

Xnumsinkil re xk'ub'lal xjolomil awa'b'ejilal re xnumsinkil xyeeb'al resil ut xpuktasinkil.

B'aanunb'il sa' li k'uub'leb'aal chaq'rab' sa' li xnimal tenamit Watemaal , sa' li oxib' xka'kaal xb'e li Noviembre re li hab' Iajeeb' xwaq oq'o'b'.

JOSÉ ROBERTO ALEJOS CÁMBARA
Jolominel

HUGO FERNANDO GARCIA GUDIEL
Aj Tz'iib'anel

REYNABEL ESTRADA ROCA
Aj Tz'iib'anel

Xnimla rochochil awa'b'ej: Watemaal b'eleeb' xb'e po Diciembre re li hab' Iajeeb' xwaq' oq'o'b'

Puktasinkil ut xpaab'ankil

Colom Caballeros